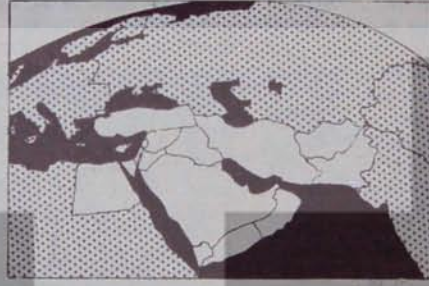

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 210 17 NİSAN 1979 7.5 LİRA

EMPERYALİZMİN GÖZ DİKTİĞİ ORTADOĞU

JUSTAV

Somuncuoğlu

"Otomobilciler direnişi başlar
başlamaz bir solcu vurun"

Diyaret işleri olayının
perde arkası

1940'larda faşizmin
arkasındaki CHP

TÖB-DER' de çıkış yolu: tabanda en geniş birlik

TÖB-DER Ankara Şube Kongresi geçen hafta toplandı. Kongrede, demokrasi güçlerinin ivedi talebi, 4. Olağan Kongre sırasında ve sonrasında hızla tırmandırılan bunalımın çözülmesinde yeni adımların atılmasıydı. Ancak kongrede dar grup hesaplarının ağır basması yüzünden bu talep gerçekleşemedi.

Kongre'den önce Demokrasi İçin Birlik grubunun da çağrıldığı ve yedi gruptan oluşan bir platform toplandı. Bu platformun amacı, TÖB-DER içinde zafa uğratılan dışa dönük mücadele birliğine etkinliğini yeniden kazandırabilmektir. Ancak bu birlik Birlik Dayanışma ve Devrimci Öğretmen grubunu platform dışında bırakarak sağlanmak isteniyordu. Bu tutumun ters olduğunu belirten Demokrasi İçin Birlik grubu adı geçen iki grubun da platforma çağrılmalarını istedi. Demokrasi İçin Birlik grubu, bu iki grubun platforma katılmasını ortak ilkelere ve programlar doğrultusunda oluşturulacak mücadele birliğinin koşulu olduğunu ve TÖB-DER'de var olan bunalımı çözümlen ve faşizme karşı mücadelede yeni adımlar atılmasını tüm demokrasi yanlısı grupların biraraya gelmelerini gerektirdiğini bildirdi. Bu öneri sonunda adı geçen iki grup da platforma katıldılar.

Ancak platformun toplanmasıyla birlikte, daha ilk toplantıda Devrimci Öğretmen grubu temsilcileri platformun dağıtılması amacıyla sorumsuzca Birlik Dayanışma grubuna saldırıya başladılar. Bu saldırı, görünürde Birlik Dayanışma'nın kitle örgütlerinde izlediği politika eleştirilere yapıyordu. Birlik Dayanışmaya, bugüne dek

gerektiğinde en sert eleştirileri yönelmiş olan Demokrasi İçin Birlik grubu temsilcileri ise bu saldırıların amacının birliği engelleme olduğunu, temelde anti-sovyetizm ve anti-komünizm eğilimlerini ortaya çıkardığını belirterek eleştirilerin birlik platformunda sürdürülmesini istediler.

Devrimci Öğretmen grubunun bu sorumsuz saldırıları sonucunda platform bir sonuca ulaşamadı ve Devrimci Öğretmen Grubu diğer bazı gruplarla birlikte platform dışına çıktı. İlkeli bir birliğin savunucusu olan Demokrasi İçin Birlik grubu platformda kalan Halkçı Eğitimciler ve Birlik Dayanışma gruplarıyla iş ve güç birliğini sürdürdü. Bu iş ve güç birliğinin daha da genişletilmesi girişimleri ise sonuç vermedi. Kongreye bu koşullar altında gidildi.

Kongrede yapılan tartışmalar TÖB-DER'de birliği sağlayacak bir üsluba oturtulamadı, tersine iç mücadeleyi körükler yanları ağır bastı. Tüzükteki antidemokratik çaptaklardan yararlanarak TÖB-DER'e üye yapılan 17-18 yaşındaki öğrencilerin, ne yapacaklarını yanlarındakilere soran sözde "öğretmen"lerin oyları ile Devrimci Öğretmen grubu kongrede ağır bastı ve yönetime bu grubun adayları seçildiler.

MİMARLAR ODASI KONGRESİ 'İSTANBUL'DA' TOPLANDI

Mimarlar Odası'nın 25. Genel Kurulu, Oda yönetiminde etkin olan grubun kongredeki çıkarlarını riske etmemek için, sikiyönetimin bir bildirisinin "yorumlanmaması" ile alışılmamış bir süreç içine girmişti.

24. Genel Kurul'da alınan karar gereği bu kongrenin İstanbul'da yapılması gerekiyordu, oysa kongre eğer Ankara'da yapılabiliirse yönetimdeki grup daha avantajlı bir duruma sahip olacaktı. Bu iş için sikiyönetimin bir bildirisini değerlendirilmeliydi. Yönetim kurulunun diğer siyasi görüşten üye erine hiç duyurulmadan sikiyönetime bir yazı yazılarak Kongre'nin Ankara'da yapılması gereğinin, sikiyönetim bildirisini doğrultusunda "teyid" edilmesini istedi. Tabii yazı hemen teyid edildi. Sonra kongre yeri için hemen karar alındı, gazetelere ilan verildi, salon tutuldu, kapora yerine iki günlük salon kirası peşin ödendi. Sikiyönetim hukukuna dayandırılan bu uygulamalar tutarlı demokrat ve sosyalist mimarlar tarafından tepkiyle karşılandı.

Olay açığa çıkınca, zor durumda kalan yönetim, kurulun

diğer üyelerinin de kararlı tavır sonucunda sikiyönetime bu defa doğru bilgi vererek bir yazı daha yazdı. Sikiyönetim, bu başvuru üzerine kararını değiştirmişti, kongre üye tabanının iradesi doğrultusunda İstanbul'da toplanabilecekti, ama yönetim artık çok geç olduğunu söylüyor, gazete ilanlarının verildiğini, salon kirasının ödendiğini hatta üst örgüt TMMOB'nin de 9'a karşı 5 oyla aldığı kararla kongrenin Ankara'da yapılmasında bir sorun görülmediği açıklanıyordu. Kongre Ankara'da toplanı, yönetimin bu usulsüz uygulamasına karşı bir kamu delegenin başvurusu ile alınan tedbir kararı ile kongre ertelendi.

Kongre tekrar 6-7 Nisan günlerinde İstanbul'da toplanacaktır.

Ama İstanbul delegesinin zor ulaşabileceği bir yerde toplanmasıydı. Yer bulundu, Yeşil köy'de Çınar otelinde yapılacak kongre. Bu süreci yakından izleyen maocu Aydınlık gazetesi "Sovyet yanlısı olmayan en fazla devrimci seçildiği Mimarlar Odası kongresine" özel ilgi gösteriyor "Sovyet yanlısı" mimarların her türlü "oyununa" karşı, Oda yönetimini destekliyordu.

Kongre boyunca mimarların "devrimci birliğine" sahip çıkarlar, "saf, düz devrimciler" "Devrimci-Yol ile Kurtuluş'un arandaki çatışın üstünde otururken" bu kongre vesesi ile Devrimci Yol, Kurtuluş, Halkın Kurtuluşu, TEP, TİKP'in arandaki çatışın üzerine de oturmak maharetini gösterdiler.

Oylama sonucunda İstanbul delegasyonunun katılımının tam olmaması sonucunda yönetimi tekrar kazanırken, bu için altından da ustaca kaktıkları için birbirini kutlayanlar, şunu unutmamak durumundadırlar: İşçi sınıfı mücadelesinden kopuk, hele hele ona aykırı "saf devrimcilik" olmaz. Sözümona "siyasal örgütlerin misyonlarına kapıldım" demokratik toplumsal muhalefet oluşturmak için emperyalizmin yedek gücü maocularla kolkola girenler karşılarında her zaman ilerici, demokrat, sosyalist mimarların ilkeli birliğini bulacaklardır.

Plassa'da da 52 işçinin zorlu direnişi iki aya yaklaştı.

MERSİN'DE PLASSA GREVİ İLK AYINI DOLDURDU

Mersin'de Sabancı Holding'e bağlı Plassa Fabrikası'nda sınıfta olan grev ilk ayını doldurdu. DİSK'e bağlı Lastik-İş Sendikası'nın örgütlediği Plassa Fabrikası'nda çalışmakta olan 52 işçinin 45'i grevi sürdürüyor. Toplu sözleşme görüşmelerinin işverenin kaç tutumu nedeniyle kesintiye uğraması sonucunda greve çıkan işçileri Türkiye İşçi Partisi Mersin İl Örgütü grev yerinde ziyaret etti.

MAOCU FAŞİSTLER GENÇ ÖNCÜ TARSUS ŞUBESİ'NE SALDIRDI

Genç Öncü Tarsus Şubesi önünde "Halkın Kurtuluşu"ndan olduğu bilinen ve bir ajan provokatör tarafından yönetilen bir grup maocu, gazete satmak bahanesiyle olay çıkartmak istedi; ancak Genç Öncü üyeleri tarafından püskürtüldüler. Daha sonra kalabalık bir güruhla yeniden Genç Öncü Şubesi önüne yığılan maocuların, işi ve taşlarla saldırıya geçmesiyle olaylar büyüdü, çıkan kavganın sonunda Genç Öncü Tarsus Şubesi yöneticilerinden İsmail San başından ağır yaralanarak Mersin Sosyal Sigortalar Hastanesine yatırıldı, hafif yaralanan Namık Akgülöğlü ise ayakta tedavi edildi. Olayların yaşamasından iki saat sonra tabanca ve sopalarla yeniden saldırıya geçen maocular Genç Öncülerin direnmesi karşısında dağıldılar. Olaylar süresince polisler saldırı

ganlara karşı hiçbir önlem alınmaması ve olaylara seyirci kalmaması demek çevresindeki emekçi tarafından ilgi ve hayretle izlendi. Saldırlar üzerine bir açıklama yapan Genç Öncü Şube Başkanı Ender Ur, "Mersin'de 14 Nisan 1979 günü yapılacak olan ve örgütümüzün de en etkin bir biçimde katılımı tasarlanan 'Demokrasi ve Özgürlük Yürüyüş ve Miting'i' öncesi böyle bir saldırının düzenlenmiş olması oldukça düşündürücüdür. Ne var ki, işçi sınıfımızın politik önderliğinde ve bilimsel sosyalizmin ilkeleri temelinde ülkemiz gençlerini örgütlemek görev ve sorumluluğu içinde bulunan Genç Öncülerine ne maocu bozkurtları, ne de faşist odakların saldırı ve terapistleri yıldırmayacaktır."

MALATYA'DA POLİS VE ASKERİ BİRLİKLER TİP LOKALİNDE YASADIŞI ARAMA YAPTI

Malatya'da TİP İl örgütü binasının önce saldırıya uğratılmak istenmesi, daha sonra da iki kez polis ve askerî birlikler tarafından aranması tepkilere yol açtı. Bir açıklama yapan TİP Malatya İl Sekreteri Haluk Umut, Parti binasının baskı isteyen iki kişinin direniş gösterileri üzerine kaçıklarını, daha sonra da polis ve askerler tarafından yakalandıklarını bildirdi. Daha sonra Parti'ye gelen polis ve askerler, zorla içeriye girerek arama yaptılar. Hiçbir tutanak tutulmadan ve arama

isni olmaksızın yapılan bu arabinin kısa süre sonra yeniden binaya gelen polis ve askerler, yanlarında bulunan sivil bir kişiye "ateş edildiği" ni ona süresince, yeniden yasadışı arama yaptılar. Malatya İl Sekreteri, yaptığı açıklamada, bu aramaların nedeninin "terörü yasallaştırma girişimi" olduğunu bildirdi ve Türkiye İşçi Partilerinin öncülüğünde DİSK Tekstil Sendikasının öngütlenmesinin egemen çevreleri taleşe düşürerek çeşitli provokasyonlar hazırlanmalarına yol açtığını söyledi.

POLİS KAYABAŞI, ATPAZARI VE HİSAR'DA İLERİCİLERE BASKI YAPIYOR

Ankara'nın en eski gecekondu semtleri olan Kayabaşı, Atpazarı ve Hisar'da bazı polis memurlarının ilericilere ve sosyalistlere karşı baskı girişimleri dikkati çekiyor. Bir yıl önce bu semtlerde bir dernek açma girişimleri halkın tepkisi üzerine başarısızlıkla sonuçlanan faşistler, bunun üzerine semt ilericileri ve sosyalistleri karşıtan kişilere saldırıya başlamaya başladılar. Daha önce ilericilere ve sosyalistlere her fırsatta baskı yapan yöre karakolundaki polislerden bazıları, bu saldırılarla ilgililenmiyorlar. Tersine karakol polislerinin sivil giysili olarak faşistlerle semt içinde dolaşmaları. Bu durum İşçileri Bakanlığı ve Ankara Valiliğine iletilmesine karşın, henüz hiçbir yanıt alınmadı. Semt halkı, ilgililerin ivedilikle bu olayların üzerine gitmelerini istiyor.

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni : Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neset KOCA-BIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bilen ARTANLI ● Yönetim: Kömür Sok. 15/B Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosü: Piyerloti Cad. 21/1 Cemberlitas - İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODIFF 13/2 Square Water - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka Kapak siyah beyaz 18.000 TL., 1c sayfa 10 gün santimi 80 TL. Yayın İlanları 50 İndirimi İdr. ● Baskı: Daily News Web Ofset Testileri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone koşulları: Yıllık 300 TL., Altı aylık 150 TL. ● AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL. (60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000 TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600 TL., Yıllık 1200 TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YORUYUŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODIFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

ORTADOĞU'DA GELİŞMELER VE TÜRKİYE'NİN DOĞUSU

GÜNDÜZ MUTLUAY

Emperyalizm, İran'da yediği darbeden sonra Mısır ile İsrail arasında sağlanan sahte barışla Ortadoğu'da yeni bir düzeni oluşturmaya çalışıyor. Ortadoğu öteden beri uluslararası politikada çok önemli yer tutan bir bölge olmaktadır. "en önemli bölge" olma durumuna geçti. Ortadoğu'nun emperyalizm için petrolle birlikte askeri olarak da önemi açık. Ortadoğu'da Sovyetler Birliği'ni güneyden saran Türkiye, İran, Pakistan, Afganistan ve Hindistan kuşağı üzerinde Amerika özellikle hassas. Bu kuşak içindeki önemli bir halka İran'dı. Afganistan'dan sonra İran'da ortaya çıkan yeni durum Ortadoğu'da emperyalizm açısından "yeni bir düzen" gerektiriyor.

Emperyalizmin Ortadoğu politikası içinde her zaman önemli yeri olan Türkiye açısından oluşturulmaya çalışılan "yeni düzen" neler getirecektir? Türkiye Ortadoğu'da bundan önce olduğu gibi bundan sonra da önemli olacaktır. Bugüne kadar bölgede Amerika tarafından korunmaya çalışılan denge bozulmuştur. Meydana gelen hızlı değişmelerin süreceği ve yeni gelişmelere yol açacağı bellidir. İran'da yeni iktidarın en azından ABD çıkarları için Şah rejiminin üstlendiği görevleri reddettiği açıktır. İran ve Afganistan dışında bölgedeki İslam-Arap ülkelerinde de devrimlerin olmasa da ciddi değişimlerin sancıları çekilmektedir. Böylesi hızlı değişme içinde bölgedeki etnik grupların hareketliliği de artmıştır.

Bölgedeki etnik hareketler içinde özellikle Kürt sorunu özel bir önem kazandı. Irak'ın Kuzey bölgelerinde uzun bir geçmişi olan Kürt hareketi, Barzani'nin uğradığı 1975 yenilgisinden sonra emperyalizmin güdümünden kurtuldu. Kürdistan Marksist-Leninistleri (KOMELA), Kürdistan Sosyalist Hareketi (Buzutnewe) ve Kürdistan Demokratik Partisinden ayrılan demokrat-yurtseverlerin oluşturdukları Kürdistan Yurtsever Birliği (kısa adı YEKİTİ) Irak'ın İran ve Türkiye sınırındaki Soran bölgesini kontrol altında tutmaktaydı. Irak'ın kuzey bölgesinde özerklik isteyen Talabani liderliğindeki Cephe, İran'daki gelişmelerle çok yakından ilgili oldu. İran'da Humeyni iktidarının İran Kürdlerine özerklik tanıyacağını açıklaması ile Irak'ta komünistlere karşı girişilen katliam Talabani önderliğindeki Irak Kürt hareketine yeni olanaklar yarattı.

Irak komünistlerinin Yekiti içinde yer alan Komela saflarında Kürtlerle birlikte çarpışıkları biliniyor. Şimdi Irak Komünist Partisi üzerindeki şiddetin yoğunlaşması Arap komünistleri ile Kürt hareketi arasında yakınlaşma daha da gelişecektir.

İran'da Kürt hareketinin Humeyni iktidarından özerklik vadedilmesi ile bölge daha da hareketlendi. İran'da Kürdistan Demokrat Partisi'nin başında bulunan Barzani'nin oğlu İdris, emrinde olduğu Şah'ın yıkılışı ile birlikte ortadan kayboldu. Emperyalizmin ve kuklası Şah'ın desteği ile "Kürt hareketinin temsilcisi" olarak sunulmaya çalışılan İdris'in sonu da, yolundan yitirdiği babasının sonundan farklı olmadı. Şimdi İran'da özerklik kazanacak Kürt hareketi ile Kuzey Irak'taki Kürdistan Yurtsever Birliği arasında, Arap komünistlerinin de artan desteğiyle, yeni boyutlar kazanacak bir gelişme başlıyor.

İran'da yeni hükümet, politik bir örgüte sahip olmadığı için merkezi otorite zayıf. Hâlâ bütün ülkeyi kontrol altına alamadı, devlet aygıtını denetleyemiyor. Böylesi bir merkezi hükümet karşısına bir de "Kürt sorunu" çıkmasını istemiyor. Kürdleri özerklik tanıyacağını açıklaması da Humeyni'nin sorunu büyütmek için aldığı bir önlem olarak görülebilir.

Irak hükümetinin de yıllardır sürdürdüğü saldırıdan bir sonuç alamadığı ortada. Bölgedeki yeni durum bundan sonrası için Irak hükümetinin daha da güçlü bir ulusal hareket karşısında baskı ile sonuç alamayacağını gösteriyor.

Ortaya çıkan yeni durum ve gelişmeler emperyalizm ve Türkiye burjuvazisi tarafından dikkatle değerlendiriliyor. Bunun ilk işaretini Başbakan Ecevit ve Treverton verdiler. Dr. Gregory F. Treverton adında biri bu gelişmeler sırasında Türkiye'ye geldi. Bir basın toplantısı yaptı. Ardından 8 Nisan 1979 günlü Milliyet Gazetesinde yayınlanan "Ortadoğu'da Değişim, İran, Batı ve Türkiye" forumuna katıldı. Treverton Londra Uluslararası Strateji Araştırmalar Enstitüsü Müdür Yardımcısı kimliğini taşıyor. Bu enstitünün de CIA'nın finans ettiği bir kuruluş olduğu biliniyor. Türkiye'de büyük itibar gören Treverton İran'daki etnik sorunlar üzerine şunları söyledi:

"Gelecek birkaç ay içinde İran'da gelişecek olaylar ise, bu kez, İran ve çevresi yönünden özel önem taşıyacaktır. Tahran'daki merkezi otoritenin çözümlenmesi, yani merkez dışına kaptırılması olasılığı vardır. Başka bir deyişle, merkezi otorite Tahran'ın dışına fazla egemen olamayabilir. Buna karşılık, değişik etnik ya da dinsel gruplar, özerklikler kazanabilirler. Bu durumda, İran'ın komşu ülkeleri de oldukça güç sorunlarla karşı karşıya bırakabilecektir. Sözgelişi bütün bu ülkelerde Kürtler ve onlara benzer çeşitli azınlık grupları bulunmaktadır."

CIA adına söylenenler bunlar. Başbakan Ecevit de 6 Nisan günü Cumhurbaşkanı ile görüşti. Görüşmeden sonra yaptığı açıklamada bugüne kadar söylemediği birşeyi söyledi. "Türk ulusunu din ve mezhep ayrırlıkları ile bölmek isteyen iki karşıt güç"ten söz eden Başbakan, bu karşıt güçleri şöyle açıkladı: "Açıklamama gerek yok. Fakat bu bölge üzerine çıkar çatışmasına girmiş bulunan karşıt güçler var, hepsi aynı güçleri kıskırtmaya kalkışıyorlar, aslında bu bölgenin sorunları, bu bölgenin kendi uluslararası çözülebilir. Bu bölgeye dışardan karışıldığı oranda sorunların çözümü güçleşir, bölünmeler

artar. Biz, Türkiye olarak bütün bölge ülkelerine bu yönde telkinde bulunmaya çalışıyoruz."

Ecevit'in bu sözlerinin arkasında yatan anlayış, geçen Perşembe günü CHP'li Savunma eski Bakanı H. Esat Işık tarafından daha da açık vuruldu. Işık, Ortadoğu'nun dışarıdan yönlendirilmek istendiğini vurguladıktan sonra bu "dış güçlerin" birden fazla odağı olduğunu" iddiasını tekrar ediyordu.

Görülüyor ki, emperyalizmin Ortadoğu'da yaratmaya çalıştığı durumun iki temel amacı var: Birincisi, nesnel olarak antiemperyalist ve demokratik bir öz taşıyan Kürt hareketine Ortadoğu'daki tüm ulusal hareketleri bölgedeki genel demokratikleşme sürecinin karşısında bir tehlike gibi göstermek, böylece de bu hareketlerle Ortadoğu ülkelerindeki emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı birlikte mücadelesi zorunlu olan tüm güçleri karşı karşıya getirmek, boğuşturmak. İkincisi, Ortadoğu'yu ve özellikle Türkiye'yi şimdilik "dış güçler" deyimi arkasında tanımsız gibi gösterilen, ama doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'nin işaret edildiği bir tehlike altında göstermek. Böylece, emperyalizmin bölgede ve Türkiye'de gelecekte yönelebileceği olası tertipler için de uzun süreli bir zemin oluşturmak isteniyor. İşte emperyalizmin ve gericiğin bu iki temel amaca yönelik tertiplerini boşa çıkarmak, tüm antiemperyalist, anti-faşist ve barıştan yana güçlerin önünde yaşamsal bir görev olarak duruyor.

Gerçekten Emniyet Genel Müdürü ve bir heyet Irak'a gitti. Devlet Bakanı Çetin de gidiyor. Ancak Türkiye'nin komşu ülkelere nasıl bir "telkinde bulunduğunu" konusu kuşku verici. Geçtiğimiz Haziran ayında Talabani kuvvetlerinin tuzağa düşürülerek, Türkiye toprakları üzerinde katliama uğraması olayı henüz tazeliğini koruyor. Bu katliamı hatırlayınca da bu "telkinler" kuşku artıyor.

"Devleti ve milleti ile bölünmezlik" ilkesine pek bağlı olan işbirlikçi büyük burjuvazi, Doğu'da baskı ve terörü artırmak için her zaman provokasyonlar tezgahladı. Bu tür provokasyonların ve hazırlanan teröre kamuoyu oluşturma görevinin yerine getirilmesinde hep önemli rol alan belli çok satışlı gazetelerin Irak ve İran'daki Kürt hareketleri üzerine ısınma haberleri yayınlamaya başladıkları görüldü. Daha önceki provokasyonların nasıl tezgahlandığını bilenler için bu ipuçları önem taşıyor.

Gerici büyük burjuvazinin bu türden hesaplarına uygun ortam yaratmak için yeterli kadar "solcu" bulmak da hiç zor değil. Ecevit Hükümetinin ve CHP'nin attığı her geri adıma bir ilerici yakıştırma uzmanı olan bazı yazarlarımız da bu yakıştırmalarını en kolay Doğu konusunda yapabileceklerdir kuşkusuz. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da ortaya çıkan baskılara ve kitleler üzerinde uygulanan teröre karşı çıkmayı aşgari bir demokratik görevi sayacak kadar demokrat olmayan çok "aydınımız" da şimdi ortaya çıkan gelişmeler karşısında da her zamanki gibi en fazla sessiz kalmayı becerebilirler.

Irak, İran ve Türkiye burjuvazisinin 1978 Haziran'ında Hakkari'de sahneye koydukları oyun o zaman Türkiye İşçi Partisi'nin cesaretli ve tutarlı çıkışıyla üç ülke burjuvazisinin istedikleri kozları ellerine alması sonucunu veremedi. Şimdi burjuvazinin doğrudan ve dolaylı sözcüleri, İran ve Irak'ta ortaya çıkan yeni gelişmelerden de yararlanarak ileride oynayabilecekleri oyunun mizansenini hazırlamayı deneyeceklerdir. Burjuvazinin ırkçı, şoven politikası Doğu sorunu hakkında yalnızca resmi ideolojiye uygun konuşmaya izin veriyor. Çoğu ilerici aydınımız da bu resmi ideolojinin dışında konuşmama büyük özen gösteriyorlar.

Bu durumda görev elbette ki en başta bilimsel sosyalistlere düşüyor.

Resmi ideolojii aşamayan aydınların soruna doğru yaklaşmasını sağlamak için burjuvazinin ideolojik saldırısını göğüslemek, geri püskürtmek şart. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi, kendi örgütü ve örgütlediği kitlelerle birlikte bütün toplumu burjuvazinin ideolojik etkisinden kurtarmak görevinin bilincinde. Görevin gereğini yerine getirmek için çalışıyor.

Türkiye İşçi Partisi'nin 2. Büyük Kongresinin aldığı kararlar Doğu sorunu için de öğretici. Şöyle:

"Türkiye İşçi Partisi, egemen sınıfların bölgesel ve etnik ayrımlar gözetmeksizin ülke çapında bütünleşmiş olmaları karşısında işçi ve emekçi sınıfların mücadele ve örgütsel birliğini korumanın ve geliştirmenin temel koşulu olduğunu, bu birliği ve hareketin teklifi esas almayan görüş ve davranışların hem bölge, hem de ülke emekçileri açısından baskı ve terörden, faşizan uygulamalara olanak vermektense, maceracılığa sürüklenmek ve emperyalizmin oyununa gelmekten başka bir sonuç vermeyeceğini önemle vurgular."

Bu karar, sosyalistler, ilericiler için öğretici olduğu kadar hükümet için de uyarıcı. Emperyalizmin bölgede kendi aleyhine bozulan dengeyi "yeni bir düzen" de korumak için oynayacağı oyunda Türkiye'ye önemli bir rol vermesi hazırladığı açık. İran'da Şah rejiminin yıkılmasından sonra ABD adına sahneye başrolde Türkiye çıkarılmak istenecektir. Ecevit Hükümetinin çok tekrarladığı "Ulusal Onur"un laftan öte bir anlamı varsa bu rol reddedilmelidir. "Bölgedeki hassas denge" ve "konunun nazikliği" hiçbir antidemokratik girişime haklılık kazandırmaz.

Emperyalizmin göz diktiği Ortadoğu'da Türkiye

Önceki Cuma günü yayınlanan Tercüman gazetesinin manşetinde bir soru ortaya atılıyordu: "Doğu'da birşeyler mi oluyor?" Bu soru, Çekoslovak yapısı olduğu öne sürülen 365 adet silahın Van'da ele geçirilmesine ve Genel Kurmay Başkanı Evren'in Irak'a gitme hazırlığına ilişkin haberlerle

tamamlanıyordu. Aynı Tercüman sayısının iç sayfa- larında açıkça şu talep öne sürülüyordu: "28 Nisan'da akıyönetimin iki aylık görev süresinin uzatılması için TBMM toplanacaktır. Bu toplantıda akıyönetim görev ve sorumluluklarının, bölücülük konusunu da kapsayacak biçimde genişletilmesi gerekir."

Aynı gün Başbakan Ecevit bir basın toplantısı düzenliyor ve Türkiye'de "İran benzeri olaylar" başlatmaya çalışanların varlığından söz ediyordu. Ecevit, Ortadoğu bölgesini bölme yönünde bazı çabaların bulunduğu ve bu çabaların Türkiye'ye de hedef aldığı söyledi. "Dış kökenli ama karşı çevrelerden kaynaklandığı" iddiasını ekliyordu.

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki durumuyla ilgili olarak yapılan bu soru işaretlerinin arkasında özetle şu yaklaşım yatıyordu: "İran'da Şah rejiminin devriminden sonra ülkedeki ulusal toplulukların yasal haklarını kazanması yönünde belirten gelişmeler Türkiye'ye de sıçrama eğilimi taşıyordu. Bütününü Ortadoğu'da olduğu gibi Türkiye'de de böyle bir gelişme, doğrudan doğruya 'dış güçlerin' kışkırtmasına bağlı olacaktır."

Bu "dış güçler" bangileri olabilir? Bu sorunun yanıtını, önceki Pazar günü yine Tercüman'da Nazlı İhca "Sovyetler Birli-

İçişleri Bakanı Güneş, "dış kaynaklar" konusundaki ilk alarmı verdi.

ği" diye çekinmeden veriyordu. Aynı Pazar günü ABD Senatosu çoğunluk lideri Robert Byrd, Washington Star'da yayınladığı bir yazısında, Türkiye'yi, "Ortadoğu'daki istikrarlılık çemberindeki tek dayanak" olarak ilan ediyordu. ABD'nin en büyük haber ajansı Associated Press Ajansı da 10 Nisan günü Dennis Redmont imzalı haberiyle, Türkiye'yi "Sovyet kışkırtması kaynaklı bir Kürt ayaklanması tehlikesi" altında ilan edenlerin kervanına katılıyordu. AP Ajansı, Doğu Türkiye'ye silah sokulduğu yolundaki haberlerin MIT'ten geldiğini Ecevit tarafından da doğrulandığını öne sürüyor, bu arada "Ağrı dağından gelen yolların, havaya Sovyet yapısı kışkırtıcılarla ateş eden Kürt kabile üyelerinin filmlerini gösterdiklerini" de ekliyordu.

Türkiye'yi çevreleyen bölgeye ilişkin haberler, sadece İran ve Irak'la ilişkilerle sınırlı değil. Aynı zamanda Kıbrıs'ta da Denktaş ile Klpriyanu ile Amerikan potansiyel bir barış masasına oturması girişimleri de hızlanıyordu. Üstelik yine Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs'taki duruma da

"müdahale" etme hazırlığı içinde olduğuna ilişkin haberlerle birlikte...

Bütün bu gelişmeler, Ortadoğu'da ve Türkiye'de dış kaynaklı bir bölünme tehlikesinin kapı eşiğinde olduğu yönündeki kamuoyu kampanyasının, bölgede Sovyetler Birliği'ne karşı yeni bir politik kuşatma zincirinin oluşturulması çabalarıyla içiçe olduğunu kanıtlamaktadır. Amerikan emperyalizmi, Ortadoğu'da Şah'ın devrimine ve CEN-TO'nun dağılmasına simgelenen kayıplarını, Mısır-İsrail mihverinden sonra bölgede anti-sovyetik bir ittifak oluşturarak giderme çabasıdır.

"Ortak tehlikeye karşı" güçleri birleştirmek gerekçesiyle Türkiye ile İran ve Irak arasında gerçekleştirilmesine çalışılan "işbirliği"nin, Türkiye'ye bölgede verilmiş istenen bekçilik işlevinin uygulanmamasını adımı olması olasılığı kuvvetlidir. Bu işlemin "ulusal birlik" gerekçesi arkasında perdelenmek istendiği anlaşılmaktadır. Bu gelişmelere karşı uyanık olmak tüm demokratik ve yurtsever güçlerin görevidir.

gündemin başında

Utangaç devalüasyonla gelen

Hükümetin "ekonomiyi güçlendirme programı" adını verdiği ve zamlarla başlayan ekonomik önlemlerin geriye kalan bölümleri geçtiğimiz hafta birbirini peşisıra açıkladı. Bunların en çok dikkati çeken, içi ve turist dövizlerine prim uygulanması ile çapraz kur farklarının giderilmesi için alınan önlemlerdi. Bu önlemlerle birlikte, sanayi ihracatçıların dışarıdan elde ettikleri dövizden kendi ithal gereksinimleri için ayrılan bölümün yüzde 25'ten yüzde 50'ye çıkarılması kararı da açıklandı.

Bu önlemler, IMF'nin doğrudan devalüasyon istemine karşı öne sürülen iki seçenekten birini oluşturuyor. Biri "katı kur" diğeri de şimdi uygulanan "prim sistemi" olarak adlandırılan bu seçeneklerin ikisi de gerçekte "utangaç" bir devalüasyon niteliği taşıyor. Dahası "prim sistemi" ile birlikte hükümet, döviz karaborsasını fiilen resmileştiriyor ve "Tahtakale Merkez Bankası" adı verilen karaborsa piyasasının yerini almaya çalışıyor.

Ecevit hükümeti, ilk zam kararlarının ertesinde bunları izleyecek diğer önlemlerin açıklanmasında belirgin bir kararlılık gösterdi. Bu, hükümet içindeki anlaşmazlıklardan çok, önlemleri hem IMF'ye ve yerli tekelci büyük sermayeye beğendirmeye, hem de emekçi kitleler için göz boyayıcı bir ambalajla sunma çabasının ürünüydü. Zamları tamamlayacak önlemlerdeki gecikme kısa sürede tekelci büyük sermayenin tepkilerini çekmeye başladı. Sabancı'nın önceki Cumartesi günü bir "alarm" havası vererek yaptığı açıklama, büyük sermaye çevrelerinin, bir yandan umduğunu yeterince bulamazken, diğer yandan da tek başına zamların sorumluluğuyla özdeşleşerek edindiği "nahoş" görünümünün rahatsızlığını dile getiriyordu.

Tekelci büyük burjuvazinin sözcüleri, geçtiğimiz hafta açıklanan önlemleri de bütününü sahiplenmekten çekinen bir tutum izlediler. TÜSİAD ve TİSK gibi kuruluşların temsilcileri, hükümetin büyük sermayeye olan "kumar borcunu" utangaçça ödeme çabasından açıkça alaya söz ederken, kendilerinin IMF'yle ortaklaşa dayatıkları devalüasyon istemini de düpedüz ilan etmekten de geri durmadılar.

Yeni önlemlerin emekçi halkın sırtına yüklediği fatura-ya bir propaganda malzemesi olarak satılmakta MC partileri de gecikmedi. Gerçekten de yeni önlemler, emekçi kitlelerin önüne "ya kırk katır ya kırk satır" gibi bir ikilem getiriyordu. Prim sistemiyle başvuru uygulama ile, dış ticareti kontrolünde tutan büyük sermaye gruplarına aktarılan yaklaşık 12 milyar liralık fon, ya yatırımların kısıtlanmasıyla işsizlik körüklenerek, ya da para basma makinesi aracılığıyla pahalılık körüklenerek kullanılacaktı.

Utangaç devalüasyon kararı uygulanmaya başlar başlamaz, daha önce planlandığı biçimde Maliye Bakanı IMF Başkanı'yla pazarlığa oturmak üzere Zürich'e uçtu. Fakat bu arada asıl önemli olan, uluslararası mali sermayenin önemli organlarından biri olan Financial Times gazetesinin Çarşamba günü yayınlanan haberi idi. Habere göre Ecevit hükümeti, IMF'den, kuruluşla yapılacak anlaşmanın gizli tutulmasını istemişti. Bu istemin gerekçesi, hükümetin gelecekteki taahhütlerin ülkede büyük politik tartışmalar yaratabileceği, hatta hükümetin düşmesine neden olabileceğiydi. Financial Times'a göre IMF'nin bu isteme karşı çıkması, görüşmelerin ilerlemesini engelleyen başlıca unsurlardan biriydi.

Ecevit'in CHP'sinin, ilk MC iktidarı döneminde, Demirel hükümetinin, ABD silah ambargosunu kaldırabilme için Washington'la yürüttüğü pazarlıkların gizli tutma çabasına karşı çıktığı hatırlanır. Financial Times'ın tekiptir edilme-ye haberi, şimdi aynı politikayı CHP hükümetinin de izlemeye başladığını göstermektedir. Gerçekten bu politikanın izleri uzun süredir ortaya çıkmıştı ve somut bir anlaşmanın gizlenmesine ilişkin olarak kanıtlanmasına gerek bile yoktu.

Utangaç devalüasyonu izleyecek gizli pazarlıklarla Ecevit hükümeti, emekçi halka karşı hiçbir zaman ödeyemeyeceği bir büyük hesabın daha altına girecektir. Üstelik bu hesabın gerici, faşist güçlerin yeni aldıkları malzeme yaratması pahasına!

Soda Sanayii'nden sonra İmar İskan Bakanlığında da 2500 İşçi kapı önüne bırakılıyor

İmar ve İskan Bakanı Karaaslan

İmar ve İskan Bakanlığı 2500 işçiye karşı aldığı lokavt kararı ile Türkiye tarihinde ilk defa işçilerin kapı önüne bırakan Bakanlık ünvanını kazandı.

İşverenin lokavt ilan etmesiyle bugünkü boyutuna ulaşan gelişmeler arasında 1 Ekim 1978 tarihinde baş-

layan toplu sözleşme görüşmelerine dayanıyor. Bu tarihte Tez Büro İş Sendikası ile başlayan sözleşme görüşmeleri daha sonra anlaşmazlığa sonuçlanmış ve 275 sayılı yasa uyarınca bir uzlaştırma kurulu oluşturulmuştu. Uzlaştırma Kurulu'nda yapılan görüşmeler sonucunda sözleşme metninde yer alan iş yasasının antidemokratik 13. maddesi ve kıdem ve ibbar tazminatları ile ilgili maddeler işçilerin geniş tepkisine yol açtı. İlerici, demokrat, sosyalist işçilerin önderliğinde Tez Büro İş üyeleri bu sözleşme metnini karşı çıktılar. Bu karşı çıkış sonucunda sendika da, uzlaştırma kurulu kararına karşı olduğunu açıkladı ve grev hazırlıklarına başladı. Buna karşılık işveren de lokavta başvurdu.

Lokavt kararı ile Türkiye'de ilk kez bir bakanlık "ben işyerini kapatıyorum" demek diretil-

met döneminde de ödüllendirilmiş oluyordu.

Bakan Karaaslan ve MHP'li müsteşar ılye yürütülen çalışmalar temelinde, uzun yıllardan beri gerçekleştirilmeye çalışılan kamu kesiminde çalışan işçilerin memurlaşdırılması çabalarıyla sıkı sıkıya ilişkilili. İlan edilen lokavta birlikte işçilere bir yandan memur olup işten atılmaktan kurtulmaları yönünde baskı yapılırken, diğer yandan da İmar ve İskan Bakanlığında çalışan ilericiler demokrat ve sosyalist işçilerin de işten atılmaları sağlanmış olacak.

İmar ve İskan Bakanlığında çalışan 2500 işçi tezgahlanan oyunların farkında. Bu oyunların hangi hükümet döneminde gerçekleştirildiğinden farkında. Grev silahlarını en etkin biçimde kullanabilmek için hazırlar...

1 MAYIS İSTANBUL'DA 1 MAYIS ALANINDA KUTLANMALIDIR

1 Mayıs, işçi sınıfının ulusal ve uluslararası dayanışma ve mücadele günü, yaklaşıyor. 1 Mayıs'ın yaklaşmasıyla birlikte, bu günün gelenekleştiği biçimde İstanbul'da kutlanmasını önlemeye yönelik, hükümet çevrelerinden gelen girişimler kendisini göstermeye başladı.

Bugün yalnız 1 Mayıs'ın kutlanması değil, 1 Mayıs alanında kutlanması da işçi sınıfının ve demokratik güçlerin vazgeçemeyeceği bir mevzi durumundadır. 1 Mayıs'ın 1 Mayıs alanında kutlanmasını engellemeye çalışmak, karanlık faşist güçlerin 1977 katliamıyla elde etmeyi umduğu sonucu onlara hediye etmeye çalışmak demektir.

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu geçen Salı

günü yaptığı bir açıklamayla, Parti'nin 1 Mayıs toplantısının engellenmek istenmesiyle ilgili görüşlerini şöyle açıkladı:

"İstanbul'da yapılacak 1 Mayıs toplantısının engellenmek istenmesi antidemokratik bir anlayışın ifadesidir. Böyle bir engelleme işçi sınıfımızın, emekçi kitlelerin, ilerici aydınların ve gençlerin demokratik hak ve özgürlüklerine yöneltmiş yeni bir saldırı niteliğini taşıyacaktır.

"1 Mayıs toplantısının İstanbul'da yapılması, karanlık güçlerin tertip ve provokasyonları ile kana bulan 1977 1 Mayıs toplantısından sonra özel bir anlam kazanmıştır. Bu katliamın sorumluları daha ortaya bile çıkarılmamıştır. 34 yurttaşımızın ölümü ile so-

nuçlanan bu kanlı saldırı, toplum vicdanında nefretle karşılanmıştır; engelleme çabalarında direnilmesi, aynı zamanda; toplumun bu yargısına da ters düşecektir.

"1 Mayıs toplantısının İstanbul'da yapılmasına konmak istenen engeller derhal ortadan kaldırılmalıdır. Olay çıkacağı gerekçesi ile demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasını ortadan kaldırmak düşünülemez. Hükümetin görevi, demokratik haklara yönelebilecek saldırılara karşı gerekli önlemleri almaktır. Bu engelleme girişiminin demokratik sözcüğünü dilinden düşürmeyen CHP iktidarında ortaya çıkması daha da düşündürücüdür. Bu tutumda direnilmesi halinde, bundan doğrudan hükümet ve başbakan sorumlu olacaktır."

MHP Milletvekili Somuncuoğlu:

"Otomobilciler direnişi başlar başlamaz bir solcu vurun"

YURUYUŞ'un edindiği bilgilere göre, 2 Nisan günü Şenol Güler'in öldürülmesi olayının sanıklarından biri olan "ülkücü" Mehmet Uçar, verdiği ifade, cinayetin MHP Niğde Milletvekili Sadi Somuncuoğlu'nun talimatı üzerine işlendiğini açıkladı. Mehmet Uçar'ın ifadesine göre, 1 Ni-

san günü, aynı cinayet olayına katılan sanıklarla birlikte bir toplantı yapan Somuncuoğlu, Şöforler ve Otomobilciler Federasyonu tarafından alınan direniş kararının uygulanmasıyla hükümetin düşürülmesini sağlamak üzere, sanıkların işyerinde bulunan "kim olursa olsun bir solcu-yu vurmalarını" istedi.

İmar İskan Bakanlığı Aşşap Elemanları Baş Mühendisliği'nde işçi olarak çalışan 1940 doğumlu Mehmet Uçar'ın ifadesine göre, 1 Nisan Pazar günü saat 16 dolaylarında, adı geçen sanıklarla birlikte sendika seçimlerinden çıkan ve aynı işyerinde çalışan ve isimleri Yürüyüş'te olan 18 arkadaş MHP'nin Ankara Bahçelievler'deki Genel Merkez binasına gittiler. Adı geçenleri binada Sadi Somuncuoğlu karşıladı. Uçar'ın ifadesine göre Somuncuoğlu şöyle dedi:

"Arkadaşlar. Otomobilcilerin almış olduğu karar uygulanırsa hükümet kesin olarak düşecek. Sizler de işyerinizde karşılıklı ve anarşi yaratarak bizlere yardımcı olacaksınız. Yoksa bu hükümet düşmez. Kim olursa olsun fabrikanızdan bir solcu-yu vurun."

Bu konuşma üzerine sanıklar ertesi gün yaptıkları bir planla saat 13 sıralarında Şenol Güler'i

vurdular. Mehmet Uçar, cinayetten sonra cinayet aracı olan silahın kendisine "kaybetmek" üzere verildiğini ve kendisinin de bunu Niğde - Aksaray'daki bir akrabasına götürdüğünü söyledi.

Müezzinoğlu ücretlerin dondurulması için genelge çıkardı

1977 seçimlerinde işçi sınıfına yaptığı vadelerle iktidara gelen CHP'nin Genel Başkanı, Başbakan olduktan sonra, "sorumsuz ücret artışları"na karşı çıktığını belirtmiş ve siyasal hayatına malolsa bile buna bir "çare" bulacağını söylemişti. Kısa zamanda bu çare bulundu ve Türk-İş'te hükümet arasında "Toplumsal Anlaşma" imzalandı. Bazı çevrelerde hararetle karşılanan bu anlaşmanın temel felsefesi, büyük burjuvazinin ana hedefi olan işçi ücretlerini dondurmak ve "çalışma barışı"ni kurmaktır.

Fiyat artışlarını durduramayan CHP ağırlıklı hükümet, işçi ücretlerini dondurarak bunların ağır yükünü işçi sınıfına ve emekçi kitlelere yüklemeye çalışıyor. Bunun somut bir örneği Maliye Bakan'ının imzası ile yayınlanan Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlara gönderilen 20 Mart 1979 tarihli "1979 Mali Yılı 4 Sayılı Bütçe Uygulama Yönergesi"nde açıkça görülüyor. Yönergede, vizeli işçilere ücret, ayrı ve nakdi yardım, Sosyal Sigorta prim ve kesenek karşılıkları ile bunlarla ilgili diğer ödemelerin, bütçelerin işçi ücretleri harcama kalemine 1979 Mali Yılı için konulmuş olan ödeneklerle sınırlı kalmamak yapılabileceği belirtiliyor.

Yönergenin bir diğer bölümünde ise, toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sırasında bütçelere konulmuş işçi ödenek miktarının gözönünde bulundurulmasının gereği belirtilerek, "bütçelerde mevcut işçi ödeneklerinin artırılması mümkün olmadıktan sonra işçi ücretlerinin ödenmemesi sorunu ile karşı karşıya kalmamak için, işçi çalıştırılması veya toplu iş sözleşmesi imzalanması sırasında bütçelerde mevcut ödenekle-

rin özenle gözönünde tutulması" isteniyor.

Bu yönergeye ek olarak çıkarılan ve Bakan'ın imzasıyla kuruluşlara gönderilen KY-LL BUMKO 117001-304 sayılı yazıda ise, kuruluşlardan Maliye Bakanlığı'na vize edilecek devamlı ve geçici işçilerin ücretlerinin ödenmesi amacıyla, yıl içinde ek ödenek istenmeyeceğinin yazılı olarak Bakanlığa bildirilmesi isteniyor.

Bilindiği gibi Bütçe Kanunu Tasarısı her yıl Kasım ayının sonunda Meclis'e sunulur ve Bütçe Kanunu Tasarısının hazırlanması sırasında kuruluşlarla yapılan bütçe görüşmelerinde, kuruluşun işçi ücretleri ile ilgili ödenek istemi o andaki fiili duruma göre saptanır. Devam eden fakat henüz kesinleşmemiş toplu iş sözleşmelerinin maliyeti bilinmediğinden, kuruluş bütçelerine bunlarla ilgili ödenek konulmaz. Yıl içinde ortaya çıkacak ek ödenek istemlerinin karşılanabilmesi için bütçe kanununa bir hüküm getirilerek, Maliye Bakan'lığı Bütçesinde bir fon oluşturulmalı ve bu fondan yıl içinde ilgili kuruluş bütçelerine aktarma yapılması yoluna gidilmelidir.

Nitekim bu yıl da geçen yıllarda olduğu gibi, Maliye Bakan'lığı'nın bütçesine, iş ve toplu iş sözleşmelerinin gerektirdiği ek gider karşılığı fon olarak 460 milyon TL'lik ödenek konuldu.

Buna göre Bakan'lığın yönergesinde yer alan bütçelerde mevcut işçi ödeneklerinin artırılmasının mümkün olmayacağı görüşü hem yanlış, hem de 1979 Mali Yılı Bütçe Yasası'nın 16. maddesine aykırı olduğu için geçersizdir.

Bu maddeye göre Maliye Bakan'lığı, "ek giderleri kendi bütçesinde yer alan fondan aktarma yapmak suretiyle karşılamak zorundadır."

YURUYUŞ'un edindiği bu bilgilerin doğrulanması, Türkiye'deki faşist terör olaylarının arkasındaki mihrakların aydınlanması bakımından büyük önem taşıyacaktır. Uzun süredir amaçlarının tek tek teröristleri ele geçirmek ve cezalandırmak değil, bunların arkasındaki "suç örgütlerini" ortaya çıkarmak olduğunu belirten yetkililerin, bu sözlerine uygun davranmalarının zamanı gelmiştir. Mehmet Uçar'ın ifadesiyle ilgili elde edilen bilgiler, yalnızca MHP'nin örgütlü faşist terör içindeki rolünü değil, aynı zamanda büyük gürtüleriyle ortaya atılan "esnaf ve şoför direnişi" kararının da içyüzünü açığa vurmaktadır. Yetkililer herhalde sorunun bu yönüne de eğilmek durumundadırlar. Kendilerini şoförlerdir ve esnafın temsilcisi gibi göstermeye çalışan kimi sahte kuruluşların kimlerle ve ne tür ilişkiler içinde olduğu vakit geçirilmeden ortaya çıkarılmalıdır.

Dahası, sözi edilen "esnaf ve şoför örgütleri"nin başında AP'li milletvekilleri vardır. Bu milletvekillerinin, direniş kararlarını tek başlarına almış oldukları herhalde iddia edilemez. O zaman faşist terör mihraklarıyla AP yöneticileri arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması da ivedilikle gündeme gelmelidir.

Bu konularda hükümeti ve yetkilileri, bir kere daha, üzerindeki sorumluluğün gereğini yerine getirmeye çağırıyoruz.

Sarı sendikacılığın kan toplanmasına izin verilmemeli

Türk-İş Genel Kurulu 16 Nisan'da başlıyor. Türk-İş Genel Kurulu'nabırkaç gün kala, Konfederasyon içindeki mücadele de hızlandı. Kendilerini "Türk-İş demokratik işçi hareketi" olarak tanımlayan 19 sendikaların Ankara şubelerinin temsilcileri geçtiğimiz hafta bir toplantı yaptılar. Toplantıdan sonra kamuoyuna duyurular yapıldı ve bir basın toplantısı

ran, herşeyi ithal ederken ihraç edecek birşey üretemez hale getiren tekeli sermaye ve siyasi iktidarlardır.

"Yurdumuzdaki bütün bu gelişmeler olurken partiler üstü politika uyutmamacısıyla işçiler ülke sorunlarından uzak tutulmuş ve Türk-İş yönetimi 'gözlerimi kapamın vazifemi yaparım' anlayışı içinde sendikacılığı sadece toplu sözleşme yapan bir zam makinesi durumuna indirgemistir."

İlerici basına gözdağı verilemez

Yazı işleri müdürlerine ilişkin hükümleri içeren yasa tasarısının Meclis gündeminde bulunduğu bugünlerde yazı işleri müdürlerinin birbirini peşisıra tutuklandığı görülüyor.

YURUYUŞ'un eski yazı işleri müdürü Metin Çulhaoğlu'nun tutuklanmasının ardından Millet Meclisi Başkanı Cahit Karakaş'a bir telgraf gönderen Genel Yayın Yönetmenimiz Zeki Kılıç telgrafında şunları belirtti:

"Dergimizin bir dönem yazı işleri müdürü olan Metin Çulhaoğlu, dergimizde yayınlanmış olan bir yazı yüzünden açılan dava sonucunda on ay hapis cezasına çarptırılmış ve cezası Yargıtay'ca onaylanarak kesinleşmiştir. YURUYUŞ Dergimizin eski sorumlu yazı işleri müdürü evinden alınarak Emniyet'e götürülmüştür.

"Bu son örnek basın özgürlüğünün söze bile kalmadığını göstermektedir. Çağdışı bir anlayıştan öte bir anlamı olmayan basın suçları ile ilgili ceza yasasının Meclis gündeminde olduğu şu sıralarda, toplumumuzun demokratik gelişimiyle uyumlu ve düşünce özgürlüğünü geliştiren bir yasanın Meclislerden çıkarılmasını talep ediyor, düşünce özgürlüğüne ters ve anti-demokratik olan bu uygulamaları protesto ediyorum."

Mihri Belli vuruldu

Faşist güçler terör eylemlerini sistematik bir biçimde sürdürüyorlar. MHP Genel Başkanı Türkeş'in barıştan kardeşlikten dem vuran sözlerini her defasında yeni bir ilerici, demokratın faşistler tarafından katli izliyor. Faşist hareketin siyasi kişi ve örgütleri hedef alan eylemleri geçtiğimiz hafta TEP Genel Başkanı Mihri Belli'ye yapılan sulka ile sürdürüldü. Partinin Genel Merkezine gelirken silahlı bir faşist saldırısına uğrayan Belli, ayağından, kolundan ve midesinden yaralandı. Faşist güçlerin uygulamaya koydukları plan, son günlerde artan faşist ve gerici saldırılara ilişkin olarak bir demec yayınlayan Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu Üyesi ve Basın B'rosu Sekreteri tarafından şu sözlerle açıklanıyor: "Gençlik içinde başlatılan saldırıların giderek işçi ve emekçi sınıflar örgütlerine kaydırılması, oradanda doğrudan siyasi kişi ve örgütlere büründürülmesi; sove sosyalist örgütlerin hedef alınması faşist hareketin planlı - hesaplı eylemleridir. Partimiz Genel Merkezi ve üyelerine yönelik saldırılardan sonra TSİP Genel Merkezi'nin silahlı saldırıya uğraması, ardından da Mihri Belli'nin öldürülmek istenmesi bu planın ortaya çıkan ürünleridir."

KUŞKULAR

"Daha demokratik" bir işçi kuruluşu oluşturmak için "devrimci ve demokrat" sendikaların biraraya geldiğini belirten Yılmaz Gümüşbaş, bugünkü Türk-İş yönetimini "çağdışı" olarak niteledi. Yönetimin eleştirilere kulak asmayıp "geri gitme eğilimi" gösterdiğini de söyleyen Yılmaz Gümüşbaş, birçok "hesap ve yanlışları" bulunan yöneticilerin 19'lar hareketinin dışında tutulduğunu da bildirdi.

"SINIF SENDİKACILIĞI"

Hareketin başarıya ulaşma şansının fazla olduğunu ifade eden Yılmaz Gümüşbaş, yönetimi geldikleri takdirde Türk-İş'in "partilerüstü politika"yı terk ederek bir "sınıf sendikası" haline getirileceğini de söyledi.

Bugünkü Türk-İş yönetimi hakkında 19'lar hareketine katılan sendikaların Ankara Şubelerinin kamuoyuna yayınladıkları bildiri de şöyle deniyordu: "Bugün ülkemizin içine düştüğü ekonomik bunalımın sorumlusu ne işçi sınıfıdır ne de emekçi halkımızdır. İçinde bulunduğu aşamanın sorumluları emperyalist tekeller ve onların yurdumuzdaki işbirlikçisi olan yerli tekeli sermayedir. Çok uluslu tekellerin, IMF'nin, Dünya Bankası'nın ve diğer uluslararası sermaye kuruluşlarının ülkemiz üzerindeki baskısını artık herkes hergün duymaktadır. Ülkemizi dışa bağımlı kılan, tüketim toplumu haline getiren, sanayi diye gazoz ciklet ve montaj sanayi ku-

19 sendikaların Ankara şubeleri tarafından yapılan açıklamalarda özellikle Halil Tunç'un "muhalafet edilen yönetim kadrosu"nun dışında tutulma çabaları dikkati çekti. Sözcü Yılmaz Gümüşbaş, bu konuda sorulan bir soruyu yanıtlarken, Halil Tunç'un son yıllarda yaptığı bazı çıkışlarla kendini yönetimden "kopardığını" öne sürdü. Bu iddia, yıllardan beri Türkiye'de sarı sendikacılığın simgesi haline gelmiş Halil Tunç'un "gerisinde 19'lar tarafından desteklenebileceği" olasılığını hatırlatıyor ve bu hareketin tutarlılığı konusunda ciddi kuşkulara yol açıyordu. Diğer yandan, 19'lar hareketini meydana getiren sendikaların tümünün homojen bir yapıya sahip olmadıkları gibi, kendi delegasyonlarına da kongre sırasında tümüyle hakim olamayacakları tahmini de ağırlik kazandı. "Türk-İş demokratik işçi hareketi"nin Genel Kurulu'nda "destekleyeceğini" açıkladığı ilkelere arasında "141-142'ye karşı çıkılması", "Türk-İş içindeki gerici ve faşist unsurların temizlenmesi" vb. yolunda somut taleplerin bulunmayışı da öne sürülen taleplerin yüzeysel görünmelerine yol açıyordu.

Türkiye işçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin önünde bugünkü güncel sorun, kendi örgütü olan DİSK içindeki örgütsel birliğini korumak ve güçlendirmek. Bunun yanında Türk-İş yönetiminde simgelenen gerici, uzlaşmacı sendikacılığı kesin yenilgiye uğratmak, Türk-İş tabanında nesnel olarak varolan sarı sendikacılığı eğilimlerinin, işçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin birliği doğrultusunda toplanmasını sağlamak da bir görev olarak durmaktadır. Bu, işçi sınıfına karşı sorumluluk taşıdığı iddiasında olan bütün sendika yetkililerinin, pazarlık sendikacılığı ile sınıf sendikacılığını birbirinden kesin olarak ayırmasına, hele DİSK'e karşı yeni bir "sol" görünüm alternatifinin yaratılması gibi oyunlara gelmemesine bağlıdır.

Üniversiteler yasası için CHP'de iki politika

Yüksek öğretim kuruluşlarının tümünü düzenlemeyi amaçlayan "Üniversiteler Yasası Tasarısı"nın Bakanlar Kurulu tarafından meclislere gönderilmesinden sonra bu konuya ilişkin ilginç gelişmeler başladı. Özellikle üniversitelerin mevcut yapılarını korumayı amaçlayan tutucu güçlerin harekete geçtikleri izleniyor.

Üniversiteler için yeni bir yasa, üniversitelerin çağdaş bilimin isteklerine cevap vermeyen mevcut yapısı ve çağdışı ve antidemokratik hükümler içeren düzenlemeleri karşısında ivedi bir gereksinim durumundadır. Ancak bugünkü yapı içerisindeki ayrıcalıkları zedelenen, demokratik ve özgür üniversiteye doğru adımlar atılmasına karşı çıkan gerici güçler gerek meclislerde, gerekse siyasi partiler içerisinde etkinlik göstererek yeni yasa tasarısına karşı yoğun bir engelleme örgütlemeye çalışıyorlar. Gerici ve tutucu güçlerin ağırlıklı temsil edildiği Üniversiteler Arası Kurul'un bu çabaların örgütlenmesinde başlıca mihrak olduğu anlaşılıyor. Bu kurulun 23-24 Mart 1979 tarihlerindeki toplantısı sırasında aldığı 16 maddelik kararlar, bütünüyle yeni tasarıdaki olumlu ilkelere karşı çıktığını göstermektedir. Önümüzdeki hafta yapılacak OAK

toplantısında bu görüşlerin daha da geliştirileceği anlaşılıyor. Ancak ilginç olan, OAK'un girişimlerinin, demokratik güçler karşısında savunulması güç olacak karşıt görüşler oluşturmak yerine, bir yasanın çıkmasını fiilen engellemeye yönelmesidir. Üniversite çalışanlarını mevcut yapısı ile hiçbir şekilde temsil niteliği olmayan bu kurulun girişimlerinde en önemli desteği CHP'li parlamenterler arasında bulduğu, yürütülen kulis ve Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur'a yasa tasarısını geri alması için yapılan baskılardan anlaşılıyor. Bakan Necdet Uğur'un parti içinden gelen baskılar sonucu tasarıyı geri almak zorunda kalacağı öne sürülmüyor.

"Üniversiteler Yasa Tasarısı"nın mutlaka düzeltilmesi gereken birçok eksikliğine rağmen bu haline bile tahammül edemiyen tutucu, gerici odakların CHP içinde önemli bir destek bulabilmeleri anlamlı ve öğretici bir durumdur. Ve Millet Meclisi'nin Milli Eğitim Komisyonu'nun mevcut yapısında göz önüne alındığında yeni yasa tasarısının, geri alınması bile, ilkelere ilişkin özü-

nün bütünüyle boşaltılması büyük bir olasılıktır. Gerçekten de, ilgili komisyonun başkanlığı AP'de, başkan vekilliği MSP'de ve sözcülüğü de MHP'de bulunmaktadır. Yasaya karşı çıkan CHP milletvekillerinin de bunlara eklenmesiyle üniversiteler ve tüm yüksek öğretim kuruluşları için gerici, baskıcı, antidemokratik bir düzenlemenin elbirliği ile tezgahlanması çok uzak bir olasılık olmayacaktır. Bu nedenle tüm demokratik kuruluş ve güçlerin uyanık ve duyarlı olmaları güncel bir sorundur.

Necdet Uğur OAK karşısında mazeret arıyor

Diyanet işlerinde

MHP kadrolaşmasını gizlemek için Doğan - Altıkulaç işbirliği

Diyanet İşleri Başkanlığında CHP Urfa Milletvekili Celal Paydaş'ın neden olduğu olay MC muhalefetine bir propaganda malzemesi verirken, CHP'nin Devlet Bakanı Lütfü Doğan'ın başkanlığa atadığı Tayyar Altıkulaç'ın, kurumdaki MHP'leştirme operasyonunu gizlemek amacıyla bu olayı öne çıkarmayı yeğlediği bildiriliyor.

CHP'li Devlet Bakanı Lütfü Doğan, Altıkulaç'ın, Diyanet İşleri Başkanlığı için gerekli yasal nitelikleri taşımadığı bildirildiği halde kendisini bu makama getirdi. Bunun nedenlerinden biri Lütfü Doğan'ın kendisi Diyanet İşleri Başkanlığına yaptığı bildirilen usulsüzlüklerin önemli bir tanığı olan Altıkulaç'ı ödüllendirme çabasıydı.

Diyanet İşleri Başkanlığı müfettişleri tarafından hazırlanan özel bir raporda Altıkulaç ve Doğan'ın neden "ver güllüm al güllüm" ilişkisi içinde oldukları açıklanıyor. Bu raporda Lütfü Doğan'ın, Diyanet İşleri Başkanı iken MHP yöneticilerinin kuruluşunu yaptığı "ANDA" dağıtım şirketi ile bir muavele imzaladığı 30 milyon liralık kurum yayını MHP'nin bu yayın organına aktardığı bildiriliyor.

Diyanet müfettişlerinin raporunda bu konuda şöyle deniyor: "Başkan bulunduğu sırada kendisinin muavizliği yapan ve bütün usulsüzlüklerine ortak olan Tayyar Altıkulaç'ın bu büyük yolsuzluğun kapatılma gayretine neticesi olarak gerekli yasal nitelikleri taşımadığı halde başkanlığa getirilmiştir. Bu işlem, 633 sayılı kanununun 31. maddesine dayanılarak çıkarılan dini yayıncılar dâhiresiyle yönetmeli-

ğinin 7. maddesine aykırıdır."

Konuyla ilgili ihbar değerlendirilerek amacıyla tahkikat için görevlendirilen Başkanlık müfettişlerinin hazırladığı dosyalar tamamlanmadan bu müfettişler görevlerinden alındı. 30 milyonluk bu usulsüzlük örtbas edilmeye çalışıldı.

Raporunda, Diyanet İşleri Başkanı Altıkulaç için de şöyle deniyor:

"Bu şahsın esas amacı Türkiye'ye vehbilliği sokmak, dini sahada tek lider olmaktır. Ziyaretine gelen yedi kişilerin huzurunda (CHP'yi rotamız) soktuk, AP ile aramızda bir sorun yok, gönlümüz MHP'lidir tek sorunumuz MSP'dir demıştır."

Lütfü Doğan'ın icazetiyle tüm çevresini MC döneminin faşist elemanlarıyla dolduran Altıkulaç'ın atadıklarının bir kısmına göz atmakta yarar var:

Hamdi Mert: MHP'li olduğu ve Ankara İmam Hatip Lisesi'nde komando yetiştirdiği gerekçesiyle Millî Eğitim Bakanlığı'ndan uzaklaştırıldıktan sonra bir kısım MHP'ilerin istemiyle Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliği'ne getirildi. ANDA dağıtım şirketi ve diğer usulsüzlükler için soruşturma yürüten müfettişlerin dosyalarını işleme koydurmadı ve müfettişlerin görevden alınması için "başarılı" çalışmalar gösterince taltif edilerek başkan yardımcılığına getirildi.

Rıza Selimbaşoğlu: MHP'li Tekel Bakanı Gün Sezak zamanında bu Bakanlığın Personel Dairesi'nde Genel Müdürlüğe atanmışken, Tuncay Mataracı tarafından görevden alınca Diyanet İşleri Başkanlığı'nda birinci derecede müşavir kadrosuna alındı.

Abmet Özcan Uşan: Rıza Selimbaşoğlu'nun en yakın arkadaşı olan bu kişi yolsuzluklara ilişkin soruşturma yapan müfettişlerin görevden alınmasında etkin oldu ve Personel Dairesi Başkanlığı'na getirildi.

Faşist kadrolaşma eylemi bunlarla bitmiyordu: 1977 seçimlerinde Çorum MHP adayı Nurettin Höcük İstatistik Genel Müdürlüğü'nden atıldıktan sonra Ankara Vazilğine getirildi. Yine MHP Çorum adayı Hamza Ayan da Ankara Merkez Vazilğine atandı. Bunların dışında İstatistik Genel Müdürlüğü'nden kovulan bütün MHP milletvanları Diyanet İşleri Başkanlığı'na dolduruldu.

Öte yandan Din Görevlileri Federasyonu başkanı İsmail Coşar Başkanlık Müşavirliğine atandı. Coşar bu makama gerçekten hakettiği. Bir zamanlar İmran Oktay'ın cenazesini kıldırılmakta direnenlerin başını çekenlerden biriydi.

Yasa gereği din hizmetlerinde en az 10 yıl görev yapmış olması gerekirken sadece 5 yıllık görev süresi ile, ve yine yasaya aykırı biçimde Devlet Personel Dairesi'nin görüşü alınmadan işbaşına getirilen Altıkulaç'ın etrafında yürütülen propagandanın amacı işte bu MHP'leştirme operasyonunu gözlemektir. İslam Enstitüsü'nü bildirdikten sonra gittiği Bağdat'ta bir araba yolsuzluğuna karıştığı iddiasıyla Irak hükümeti tarafından da hakkında arama kararı olduğu bildirilen Altıkulaç, faşist güçlerin turnasına özür aramak için köşeye sıkıştırılan CHP hükümetinin üstlendiği işlevin yeni bir simgesini oluşturuyor.

NOT... Kabare gibi

FERHAT GÜN

Hükümet "ekonomik önlemler paketi"nin bir bölümünü daha açıkladı ve Demirel dedi ki:

"- Bu tahribat sonunda bir avuç mutlu kişi milyonlar vuracaktır..."
Ecevit yanıt verdi iki saat sonra:
"- Bu gibi şeyler Türkiye'de ilk kez yapılmıyor..."

Demirel "ben olsaydım yapmazdım" dedi, Ecevit ekledi:

"- Zamanında o da yapmıştı..."
Süleyman Demirel'in "bir avuç mutlu kişi"den söz etmesi, "12 Mart devrimci"lerinin, onu mahkemelerde "antiemperyalist" ilan etmesini anımsattı biraz ama şaşırtmadı.

Büyük sermayenin "Umut Fotoğrafhanesi"nde herşey bitse "Umut" bitmiyordu.

- Kurtar Demirel!...
- Babamız Demirel!...
- Silkele Demirel!...

Akşinler, köy-kent'ler, güvercinler gibi incesu yapıtıcıların yerini ham-halat dopingler aldı...

lizme bağımlı geri ve çarpık Türkiye kapitalizminin kalp atışlarıydı.

Ve bu ülkede 10 yıla yakın Dışişleri Bakanlığı yapmış bir adam şunları söylüyordu:

"- Türkiye kendi istihbarat gücünü kuvvetlendirmek için, İsrail istihbaratı ile, Amerikan istihbaratı ile, İran istihbaratı ile daimi ve organik münasebetler içindedir..."

... Benim istihbarat şefim, kendi farkında bile olmadan CIA benim altımı oyar. Elinde imkan var adamın. Girmiş, enfilitre benim içimde. Onun için şaşmam. Aramam da, bulamam ki, nasıl yaptı, bulamam..."

Bu adam, bu sözlerinden iki yıl sonra tekrar Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturup üç yıl daha bakanlık yapacaktı.

Ve bu ülkede 17,5 yıl hapse mahkum olan MİT istihbarat eski Başkan Yardımcısı bir adam şöyle konuştu:

"- Bu, MİT'in mahkumiyetidir, benim değil. Hergün yüzlerce en güzel bilgi Amerika'ya, Almanlara veriliyor..."

Emperyalizmin "takipsizlik" kararıyla, işbirlikçisi büyük sermaye güçlerinin lojistik desteğinde cinayet işlemeye devam eden faşist partinin açık hava gösterilerinde "Vurguncular" karşı dövizler geriliyordu.

Büyük sermaye, koynundaki cinayet maniplesine kendine sövgü temrini yapıyordu. Oğlu, sermayeye "eşşek-oğlueşşek baba" diyordu.

"Umut Fotoğrafhanesi"nde kitleler sineklerden. Sinekler konacakları yapı-kana. Yapışacakları!...

Kitleler sinekleri!...
Sonra ezileceklerdi!...

Tekelleşen büyük sermaye, azgınlaşan enflasyon sofrasında, "ekonomik önlemler"le semiriyor, semiriyordu. KİT'in özel sektöre devrini istiyor, TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı şöyle diyordu:

"- Üretimi giderek düşen, zararları giderek artan KİT'lerin yanında, şu anda ekonominin tek dinamik gücü olan özel sanayi, bu çıkmazdan kurtulmada temel potansiyel olarak ortadadır..."

Enflasyon!
Ve
İstikrar!

Artı-değer'in ve spekülasyonun en hızlı, en çapaçul biçimde sermayenin sindirim sistemine indirilmesi enflasyondu.

İstikrar da, gurtluğuna kadar şişmesinden sonra sermayenin gevşik getirme molasıydı...

Enflasyon - İstikrar - Enflasyon - İstikrar - Enflasyon!...

Metronom gibiydi; yakında "istikrar" istenebilirdi. Bunlar, maddi-manevi tüm değerler sistemi tefessüh etmiş emperyalizmin...

HÜKÜMET YİNE KÜRKÇÜ

Ecevit hükümetinin "Ekonomiyi Güçlendirme Programı"nın doğrultusu açıklıkla belirlendi. Kapitalist Batı'dan sağlanacak yardımlar yoluyla, ekonominin suni teneffüsü yaşatılması amaçlanıyor. Bunun için önce IMF'nin "mahir" elleriyle bir ameliyat gerekiyor. Nekahat devresi ise Dünya Bankası'nın ihtilamından geçeceğe benziyor...

Kapitalist Batı, Türkiye'ye beş yıl süre ile yılda 2 milyar dolarlık yardım sağlanmasını öngörmektedir. Yardımın 1979 yılında kullanılacak bölümü "ivedi" olacaktır. 1980-1983 yıllarında ise, teknik çalışmaları OECD Genel sekreterliği koordinatörlüğünde yürütülen "orta süreli" yardım devreye girecektir.

"İvedi" yardımın, öncelikle sanayileşmiş batılı ülkeler ile yabancı bankalardan sağlanacaktır. Ancak, bunun için IMF'den geçilmesi zorunludur. Türkiye'nin IMF ile doğrudan ilişkiye geçerek, "IMF'nin onayını taşıyan bir stand-by programı" uyguladığının açıklanmasının zamanı gelmiş bulunmaktadır.

Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun IMF Başkanı Jacques de Larosiere ile görüşmek üzere İsviçre'ye gidişi bu olguyu kanıtlamaktadır. Bu görüşmede Türkiye'nin yaklaşımı, kapitalist Batıya teslimiyeti çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır.

"Eğer ödemeler dengesi açığı veren ülkelerden, açıklarını kapatmaları isteniyorsa, doğal olarak onlara bu amaca yönelik finansman sağlanmalıdır. Gelişmekte olan ülkelerin görevi açığı kapatmak ise, onların finansman ve kredi gereksinimlerini talep etmeye hakları vardır."

IMF'DEN DÜNYA BANKASI'NA

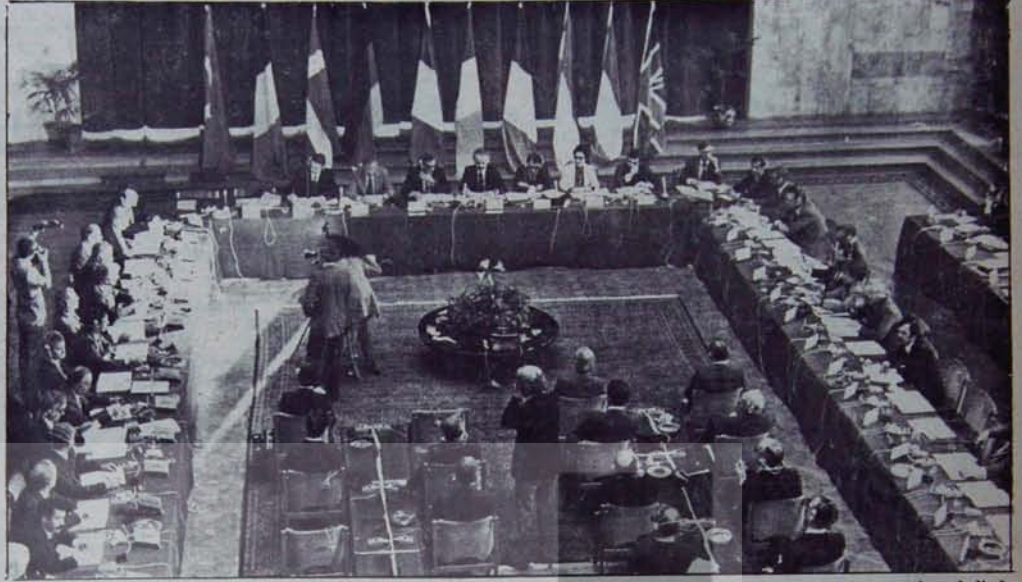
"Orta süreli" yardım programının işlerliği için, halen Türkiye'de bulunan Dünya Bankası heyetinin hazırlayacağı rapor önem taşımaktadır. Gerçekten de, üç yıllık bir aradan sonra, Maliye Bakanlığının daveti üzerine Nisan ayı başında Türkiye'ye gelen Dünya Bankası Ekonomik İnceleme Misyonu'nun hazırlayacağı rapor, uluslararası finansman çevrelerinde, yalnızca Ankara'nın Türkiye'ye vereceği proje kredileri açısından değil, ötekil bütün krediler açısından "yeşil ışık" niteliğinde görülmektedir. Dünya Bankası Raporu, Türkiye'de Dördüncü Plan döneminde uygulanacak ekonomik politikanın, uluslararası finansman çevrelerinde tanıtılması ve yeni kredi olanaklarının yaratılması amacıyla yönelmiştir.

Böylece, 1979 Yılı Programı'na göre öncelik kazanan ve daha çok IMF'yi ilgilendirdiği gözlenen "Ekonomiyi Güçlendirme Programı", Dördüncü Plan dönemini kapsayan yeni bir programla desteklenecektir. Bu program ise, Dünya Bankası'nın ilgi alanı içinde Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'na göre öncelik kazanacaktır.

ÖDENECEK BEDEL

Batılı sanayileşmiş ülkeler, Türkiye'ye yardıma kararlı görünüyorlar. Ancak, yardım karşılığında bir bedel ödettilecektir.

Sanayileşmiş Batı'nın Türkiye'ye yapacağı yardım tek bir paket içinde bütünleştirilmiştir. Yardım paketinin oluşturulması görevi, Federal Almanya Başbakanı Helmut Schmidt'e verilmiştir. Buna göre, Batılı devletlerin "ivedi" yardım, yabancı bankaların "taze" parası,

Türkiye-AET ortak parlamento komisyonu toplantı halinde

IMF'nin "özel çekme hakları", Dünya Bankası ve öteki finansman kuruluşlarının proje kredileri, tek bir merkezden yönetilecektir. Schmidt adına, Dr. Walter Klep'in sekreteryasını yürüttüğü tek merkez olgusu, kredi ilişkilerini ekonomik düzeyinden siyasal düzeye kaydırmaktadır.

Dış yardım konusundaki gelişmeler, dış yardımın sağlanmasında iki yol bulunduğunu göstermektedir. Birinci yol, Mısır örneğinde olduğu gibi "siyasal" temele oturtulmaktadır. İkinci yolda ise ekonomik içerik öncelik kazanmaktadır.

Türkiye'nin durumunda, Yunanistan ile "yumuşama" politikası izlenmesi ve bu ülkenin NATO'ya geri dönmeye kararlı çıkması bugün için geçerli siyasal sorunu oluşturmaktadır. Bugüne kadar kaydedilen gelişmeler, bu sorunun çözümlendiğini ve karşılıklı olarak Türkiye'nin de AET ile ilişkilerinde Yunanistan'ın engelleme yapmaması ödününü aldığı ortaya koymaktadır.

Batılıların, siyasi açıdan Türkiye'den isteme durumunda oldukları gerçek siyasal ödün ise, İran olayları sonucunda Ortadoğu politikasında Batı beklentilerinin üstlenilmesini kapsamaktadır. Ancak, bu konuda, Türkiye'nin aktif bir rol almasından önce çözümlenmesi gereken, örneğin Suudi Arabistan ile Mısır soğukluğunun giderilmesi gibi aşamalar bulunmaktadır. Bu nedenle, Türkiye'ye yapılacak yardımda, şimdilik ekonomik konular siyasal konulara göre ön almışa benzemektedir.

Türkiye'nin ödeyeceği fiyatın "plan" ve "programı" unutarak, "piyasa ekonomisi kurallarına açılma" biçiminde saptandığı kuşkusuzdur.

SONUN BAŞLANGICI

Kapitalist Batı tarafından geliştirilen yardım modeli, 1978 yılı sonuna kadar, değişik ülkelerden ve değişik koşullarla sağlanan bu kredilerin, bugün tek bir elden yönetilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede yapılacak yardım, beş yıllık plan dönemini kapsamasına karşın, yalnızca iki yıllık bir rahatlamaya oranla verilmektedir. Yeni krediler ve borç vertemle programları 1981 yılında Türkiye

nin dış borç ödeme yükünü 2,5 milyar dolara yükseltmektedir. Bu durumda, Batı ile yeniden pazarlık masasına oturulması kaçınılmazdır. Bu pazarlıkta, çeşitli kuruluşlar ve devletler yerine tek bir merkez karşısında Türkiye'nin ağır siyasal ödünlere zorlanacağı kuşkusuzdur.

VE DÜNYA BANKASI

Ankara'da bulunan Dünya Bankası heyeti incelemelerini sürdürmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı, Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası yetkilileri ve diğer ilgililerden, Türkiye'nin gelecek beş yıl içerisinde uygulayacağı ekonomik politikalar konusunda bilgi alan Dünya Bankası heyeti, bu arada Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'na da incelemektedir.

Dünya Bankası heyetinin incelemesi Türkiye'nin önümüzdeki beş yılda uygulayacağı mali ve ekonomik politikaların dış mali çevrelere tanıtılması amacıyla taşıyan bir rapor hazırlanmasına yönelik bulunmaktadır. Ancak, bu rapor gerçekleştirecektir...

DEVALÜASYON ÖNERİSİ

Dünya Bankası, Türkiye'nin, içinde bulunduğu açmazdan kurtulabilmesi için devalüasyon yapmasını kaçınılmaz görmektedir. Bankanın uzmanları ayrıca, yıllık yüzde 8 kalkınma hızına, Dördüncü Plan'da öngörülen politikalarla ulaşamayacağını vurgulamakta, bu politikaları ancak yüzde 5,5'lik bir kalkınma hızına erişilebileceğini vurgulamaktadırlar.

Kasım 1978'de hazırlanan rapor, "Türkiye'de Dış Açık, Büyüme ve Sanayileşme Stratejisi; 1973 - 1983" adını taşımaktadır. Rapor, Dünya Bankası uzmanlarından Kemal Derviş ve Sherman Robinson tarafından hazırlanmıştır. Raporun hazırlanmasında Şakıl Fraquil, Adrian Wood ve Vinod Dubey'in görüşlerinden yararlanıldığı da belirtilmektedir. Halen Türkiye'de incelemeler yapmakta olan Dünya Bankası heyetinin başkanı Dubey, Başkan Vekili Fraquil'dir. Robinson ve Wood ise heyetin üyelerindedir.

RAPOR NE DİYOR?

Dünya Bankası heyetinin Türkiye incelemelerinden sonra hazırlanacağı söylenen, ancak ana hatlarıyla hazırlanmış bulunan Rapor, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı ile ilişkiler taşımaktadır. Raporda, Türkiye'de kıt kaynak dağılımının ve gelir dağılımındaki dengesizliğin, ancak pazar mekanizması araçları kullanılarak en iyi bir şekilde çözümlenebileceği vurgulanmakta ve "herşeye bir merkezden karar verilmemesi" ni eleştirmektedir. Plan'ın öngördüğü politikalarla, Türkiye'nin ancak yılda ortalama yüzde 5,5 oranında kalkınabileceğini belirten Rapor, kalkınma hızını yüzde 7,5 ve 8'e çıkartılabilmek için gerçekçi döviz kuru politikasının öncelikle uygulanmasını öngörmekte ve ihracatın artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Döviz kurları konusunda temelde "gerçekçilikli" savunulan Rapor, döviz gerçek değerinin verilebilmesi için 1979 yılında yüzde 30 ile başlayan ve 1978 - 1983 döneminde gerçek anlamda yüzde 50'ye ulaşan devalüasyonun yapılmasını "kaçınılmaz" görmektedir.

Dünya Bankası uzmanlarının hazırladığı Rapor, ithalat ikamesi politikasından kısmen vazgeçilmesi savunulmaktadır. Rapor, Türkiye'de hızlı büyüme ve ekonomik kalkınmanın sağlanamaması halinde, sosyal problemlerin çözümlenemeyeceğini öne sürmektedir.

Dünya Bankası Raporu, daha çok, orta ve uzun vadeli uygulanacak politikaların saptanmaktadır. Bilindiği gibi, Uluslararası Para Fonu, denetimindeki ülkelerin uygulayacakları kısa dönemli ekonomik ve mali politikaları belirlemektedir. Fon tarafından belirlenen bu politikalar, gerçekleştirecekleri Dünya Bankası'nın saptadığı daha geniş kapsamlı, uzun dönemli politikaların ışığı altında hazırlanmaktadır. Bunun en güzel örneği ise, Fon tarafından önerilen bu yıl yıllık yüzde 30 oranındaki devalüasyonun, aynı şekilde Dünya Bankası'nın Türkiye Raporu'nda öneri olarak sunulmasıdır.

Dünya Bankası uzmanları geçen yıl Kasım ayında hazırlanan "Türkiye'de Döviz Açığı, Büyüme ve Sanayi Politikaları"

ÜKKANININ ÖNÜNDE: IMF

ları; 1973 - 1983" Raporu'nun "Sonuç" kısmı özetle şunları söylemektedir:

"Türkiye ekonomisinde, geçen birkaç yıl içerisinde, gerilim oldukça büyümüş ve dinamizmin kaynağı olarak, beklentilerle, gerçekleştirilen arasındaki boşluk, gelişmeyi, sosyal istikrar ve büyümeyi tehdit eder hale gelmiştir. Bu boşluk, 1970 yılının başlarında başlayan talep fazlalığı ve tüketimin kontrol altına alınması ve Türk ekonomisinin üretim kapasitesinin süratle artırılması suretiyle daraltılmalıdır. Bu, herkes için açıktır, ancak politik olarak zordur, doğru yonde yapılacak ciddi girişimler gerektirmektedir ve gerektirecektir.

"BOYÖMENİN ENGELİ"

"Türkiye, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı dönemine büyük döviz açığı ile girmiştir ve gelecek birkaç yıl için döviz darboğazı büyümenin en etkili engeli olacaktır. 1979 yılında yüzde 30 ile başlayan ve 1978-1983 döneminde gerçek anlamda yüzde 50 oranında devalüasyonla başarılabilecek yüksek döviz kuru politikasının uygulanabileceği düşünülse, DBYKP döneminde, TGT (Türkiye Büyüme ve Ticaret) modeli 25 milyar dolarlık malın ihrac edilebileceğini göstermektedir. Mal ithalatı ise aynı dönemde 40 milyar dolar olacaktır. Arada kalan 15 milyar dolarlık mal ticareti açığı ve her yıl için amaçlanan 500 milyon dolarlık rezerv birikimi, 3,2 milyar dolarlık net görünmeyen gelirler ve 12,3 milyar dolarlık işçi gelirleri ve net yabancı sermaye yatırımlarıyla finanse edilebilir. (Rakamlar, cari dolar kuru üzerinden ve "dolar" dünya enflasyon hızı yüzde 9,0 alınarak verilmiştir.) Bu senaryo Gayri Safi Millî Hasıla (GSMH)'nin yıllık yüzde 7,5 ve 8,0 oranında artmasına olanak tanır. Fakat, 25 milyar dolarlık ihracatı gerçekleştirmek, başarmak için büyük bir inat isteyen önceliklerde ve sanayileşme stratejisinde önemli bir kaydırmayı gerektirir.

"Bunun aksine, sabit kur senaryosu ekonominin içe dönük oluşumunun devamını farzeder. İhracat 18 milyar dolar, ithalat da kısıtlanarak 33 milyar dolar olacaktır. Yurtiçi üretimdeki ithal payı, hızlı ithal ikamesi nedeniyle sürekli düşecektir. Ortalama yıllık büyüme hızı ise yüzde 5,5'e gerileyecektir.

"Fakat, yıllık yüzde 5,5'lik büyüme hızına erişilse bile bu hız Türkiye'nin amacına ve her yıl yüzde 2,5 oranında büyüyen nüfusun yaşam koşullarında gerçekleştirilecek hızlı gelişim için gerekli yüzde 7 veya 8 oranındaki kalkınma hızından uzaktır.

"Açıktır ki, ihracattaki dramatik artış, yüzde 8 oranına yakın bir büyüme hızına ulaşmak için ön koşuldur. Bu da, ihracat artışının Türkiye'de geniş bir şekilde kavranmasını gerektirir. Fakat, daha az anlaşılabilir olan şey, ihracatta büyük artışın olabilmemesinin, kaynakların diğer faaliyetlerden, ihracata dönük üretime çevrilmesiyle gerçekleştirileceğidir. Dramatik büyümenin, yurtdışı piyasaya dönük kimya, ana metaller ve makine üretimiyle sağlanması ve buna bağlı olarak ihracat artırma programının başarılması olanaksızdır. Kaynaklar sınırsız çoklukta değildir ve öncelikler saptanmalıdır. Eğer ihracatın büyük ölçüde artırılması isteniyorsa, gerekli kaynaklar ihracata yönelik faaliyetlere kaydırılmalıdır.

"Öte yandan, piyasa ve kârlılık hesaplarının önemli rol oynadığı bir karma

Dışa bağımlılığın ürünü ekonomik bunalımın yükünü emeği kitleler taşıyor...

ekonomide, kaynakların, yurtdışı pazar çok daha kârlı olduğu sürece, ihracata yönelik üretime yönelmeyeceği de bilinmelidir.

"Sonuç olarak, sadece Türk ihracat ürünlerinin dolar fiyatı yeterli miktarda rekabet edebilir düzeyde tutulduğunda, Türkiye'nin dünya piyasasındaki yerini yeterli hızla artırabileceği anlaşılmaktadır.

"Bütün bunlar, elverişli kaynakların ihracata yönelik üretim yapan sanayilere kaydırılması ve malların yurt dışında satışına olanak tanınması gibi, fiyat ve niyet ilişkileri çerçevesinde ele alındığı takdirde ancak ihracatın artırılabilirliğini vurgulamaktadır. Bu, DBYKP döneminde ihracatın ve büyüme hızının artırılması için gerekli koşulların büyük ve gerçek devalüasyon olduğunu ortaya çıkartan ve bu çalışmanın başından sonuna kadar vurgulanan fiyat ve kaynak dağılımı ilişkileridir. Büyük talep fazlası ve ithalat oranlamasının olduğu atmosferde, idari önlemler ve subsansiyonlar başarılı olmazlar. Gerçekçi döviz kuru ihracatı teşvik etmek için tek seçeneğin olmadığı halde, bu metod tek başına önemli bir seçenektir. Gerçek değerinin üzerinde bir döviz kuruyla ihracatı artırmaya çalışmak sonuca ulaşamaz. Bunun ötesinde, bir kez ve tüm devalüasyonlar yeterli değildir. Tartışılan, ihracatı kârlı tutmak ve gerçek döviz kuru tekrar sağlanamaması konusundaki açık tekliftir.

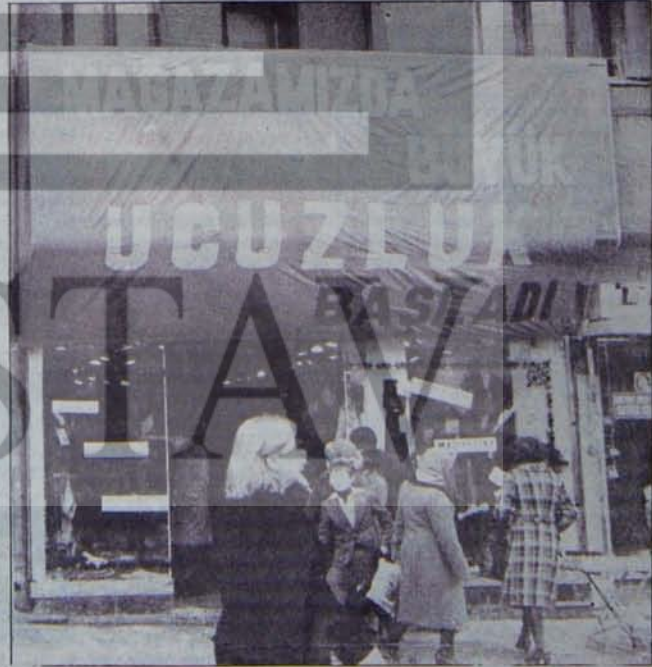
"Gelecek birkaç yıl için ihracata gerçekleştirilecek artışın, rekabet edebilir ve önemli teknolojik ve ölçek darboğazları olmayan sektörlerde daha hızlı bir büyümeyle gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır. Üretim sürekli artırılması ve ortalama bir fiyattan ihrac edilebilir olması artık hızla oluşturulmalıdır. Bir kez kriz aşıldıktan ve güven ortamı sağlandıktan sonra, ciddi bir selektif ithalat ikamesi programı, devam eden ve geniş kapsamlı bir ihracat büyümesiyle kendiliğinden başlatılabilir. Bizim mikroekonomik sonuçlarımız, ithalat ikamesi çabalarının, belli başlı ara mallar üretiminde hızlı ithalat ikamesi için baskı yapılması ve yurt içi üreticilerin yüksek maliyetli yurtdışı girdileri kullanımına zorlanması yerine, metal işleme ve makine sektörlerinde üretilen nihai mallar üretiminde yoğunlaştırılmasının daha etkili olacağını göstermektedir. İthalat ikamesi için öncelikli sektörler seçilirken, yakın zamanda ihracat potansiyelinin de olabileceği önemlidir. Bu metod yoluyla, üret-

beraber, uzun döneme ulaşmak için Türkiye kısa dönemli bir köprü kurmalıdır ve bunu ihracata yönelik üretimi hızla artırma yoluyla yapar. Bizim kanımız, döviz kuru ve faiz oranlarını endeksleme çalışmalarını içeren, ihracata yönelik politikaların başlatılmasına olanak verecek yeni dış borçların katılmasıyla desteklenen yaklaşım, kısa dönemli kriz yönetiminde, ciddi deflasyon politikalarından çok daha başarılı olabilecek politikalar paketidir.

"Sonuç olarak, değerinden yüksek tutulmuş bir döviz kuruyla yeterli ihracat performansı desteği olmadan içe dönük hızlı hır kalkınma girişiminin başarısızlıkla sonuçlanma ihtimalinin çok yüksek olduğunu ve daha kötü krizlere yol açabileceğini bir kere daha vurgulamak önemlidir. Öte yandan, devalüasyon ve ihracatın artırılması, yalnız başlarına, Türkiye'nin uzun dönemli sanayileşme politikası için bir çözüm oluşturamaz. Gerekli olan, Türkiye'nin büyüme ve sanayileşme hedeflerine ulaşılmasında gerçek yurtdışı tasarrufların oluşumunda başarılı olacak elverişli yurtdışı kaynakların hareketliliği ile, ticaret performansının açısından önem taşıyan gerçekçi ticaret ve döviz kuru politikasının bir araya getirilmesidir.

"Bu başarılmalı ve herşeye bürokratik olarak bir merkezden karar verilmelidir. Pazar mekanizmasının önemli ve yapıcı bir rol oynayabilmesi bundan dolaydır. Bu da ancak, genel olarak göreceli fiyatlar ve özel olarak göreceli döviz fiyatları Türk hükümetinin kısıtladığı takdirde etkili ve sosyal olarak kabul edilebilir olacaktır.

"Daha rasyonel fiyat yapısını ve fiyat mekanizmasının önemli rolünü savunmak yeterli değildir. Pazar mekanizması sadece, zenginliğin ve mülkiyetin siyasal ve sosyal eşitlik doğrultusunda değiştiği takdirde etkili ve sosyal olarak kabul edilebilir olabilir. Fiyatlar sadece kaynakları sektörler arasında dağıtmaya değil, aynı zamanda ekonomik zenginliğin de insanlar arasında dağılmasını sağlamalıdır."

1940'larda Halk Partisi'nin kanadı altında faşist zorbalık

R. RAY

Bin doküzyüz kırkaltı, bazı önemli yasalardaki düzenlemelerle birlikte, sol ve ilerici partilerin, derneklerin kurulmaya başladığı yıl oldu. Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi, Türkiye Sosyalist Partisi, Ankara'da Türkiye Gençler Derneği, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Öğrenci Derneği, İtici Sendikaları, Sendikalar Birliği gibi örgütler bu yıllarda kuruldu.

Solcu ve ilerici güçlerin çabuk ve yoğun bir örgütlenmeye girdiği zamanın Halk Partisi hükümetini kaygılandırdı. Önce kendi bünyesindeki ilerici elemanları ayıklayıp,

yerlerine tutucu, sağcı, faşist eğilimli olanları kilit noktalarına getirmeye başladı. Hasan Ali Yücel Millî Eğitim Bakanlığı'ndan uzaklaştırıldı, yerine Reşat Şemsettin Sırer getirildi. Sırer, Parti içindeki sağ grubun kişilerinden biriydi.

Sırer hükümetten beklenen işareti aldıktan sonra, İsmail Hakkı Tonguç'u (Tonguç Baba) İlk Öğretim Umum Müdürlüğü'nden uzaklaştırıp, Köy Enstitüleri'ndeki ilerici kişileri temizlemeye başladı.

HASANOĞLAN KÖY ENSTİTÜSÜ'NÜN KİTAPLARI YAKILIYOR

Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nden ilerici öğretmen ve öğrencilerin tasfiye edilmesinin sonrasını Kazım Karabekir'in yaptığı ziyaret sırasında romanlar ve bilimsel kitaplar büyük bir yığın halinde merasimle ateşe verildi. Böylece Enstitü ateşe vazife edilerek solculuktan arındırıldı!

Öte yandan solcuların toplandığı ve barındığı yer olarak adı çıkan Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi üzerinde baskı hergün biraz daha artıyordu. 1944 yılında Amerika'ya giden Muzaffer Şerif Başoğlu yerine, 1933 Nazl Almanya'sında eğitilmiş Prof. Necati Akder felsefe enstitüsü başkanlığına getirildi.

Bugün İlahiyat Fakültesi dekanı olan Hikmet Tanyu Prof. Necati Akder'in öğrencisi, Melahat Kuyel (namı diğer Kör Melahat) ise asistanıydı.

Hademe ve öğrenci kılığında birçok polis ve MİT ajanı Fakülte çatısı altına sokulmuştu.

"SENDİKA" RUSÇA BİR SÖZCÜK MÜ?

O günlerde sol parti ve sendikaların kurucuları ve üyeleri polis tarafından devamlı izleniyor ve tehdit ediliyordu. Sonunda ilerici parti ve sendikalar kapatılarak kurucular ve bazı üyelerin tutuklandılar. Zaten zamanın kimi gerici kafalarına göre de, "sendika" rusça bir sözcük sayılıyordu.

Faşist kabadayılar polis koruyuculuğu altında Türkiye Gençler Derneği'ne saldırdılar. Derneğin Denizciler caddesindeki merkezini tahrip ettiler. Saldırgan gürhün kitapları karşı alerjisi sonucu Derneğin bütün kitapları yırtılarak caddelere atıldı. Bu toz toz Halk Partisi kabadayılardan Kemal Satır ve Fahti Kurtuluş tarafından yönetiliyordu.

Halk Partisi her şeyin kendiliği ve kendi tarafından yapılmasını istiyordu. Kontrolü altında olmayan her hareketi karşıydı...

Halk Partisi'nin ırkçı-turancular tarafından düzenlenen 1944 gösterisine karşı tutumu da ilginçti. Nihal Adsız'ın, Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi'ne Osman Turan'ın ödünce geldiği sırada, fakültenin faşistleri ellni örnek için sıraya dizilmişlerdi. Gösteri orada planlandı. Halk Partisi'nin onayı alınmadığı içindir ki, ardından tutuklamalar geldi; ancak tutuklanılanlar kısa bir zaman sonra serbest bırakıldılar. Bu, son zamanlara kadar yapılan gösterilerdeki tek sağcı tutuklamaydı. Bundan sonraki (1950 yılına kadar) bütün faşist gösteriler Halk Partisi tarafından yönetildi.

FAŞİST TEHDİT HALK PARTİSİ ÇATISI ALTINDA GELİŞTİ

Kızılay'dan Maltepe'ye giden yol üzerinde o zamanki Demirli Bahçe'de bir Halk Partisi ocağı vardı. Faşist göstericiler polisin koruması altındaydı giderler ve burada ellerine gerekli alet ve edevat tutuşturuldu. Gene polisin koltuğu altında, solcuların bulunduğu söylenen Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi'ne doğru yola çıkarlardı. Bugün eğitime gitme bir kaldırım kabadayısı durumuna gelen faşist eylemciler, o zamanlar solculardan çok çekinirlerdi.

1947 gösterisi her zamanki gibi Demirli Bahçe Halk Partisi Ocağı'ndan başladı. Göstericilere pankart, sopa, kazma, bayrak gibi gerekli "aksesuar" verildikten sonra, Fahti Kurtuluş'un ve Kemal Satır'ın önderliğinde geçit resmi başladı. Göstericiler Kızılay'dan Sıhhiye'ye doğru malum sloganları atarak yürüyorlardı. Arada sırada polisin işaret ettiği solcu

tanınan öğrencileri 15-20 kişilik gruplarla çevirip dövrerek yollarına devam ediyorlardı.

Her nedense faşist göstericilerin sloganları çok kısır. Yıllarca hep aynı sloganları kullandıktan sonra, son zamanlarda solcuların sloganlarından bazıları aralık slogan edebiyatlarını zenginleştirdiler.

Göstericiler gruplar halinde Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi önündeki yeni ekilmiş çimlerin üzerine yerleştiler. Şu noktaya dikkati çekmek isterim: Çimler çiğnenildikten sonra bu sahada yıllarca çim çıkmamıştır! Fakültenin içindeki turuncular ve polisin yardımını ile Fakülte'ye girdiler.

Yalnız birinci kata ve rektörlüğün bulunduğu kata kadar çıkabildiler. Solcuların yuvası olduğu rivayet edilen dördüncü kata kadar çıkmayı başaramadılar. Halbuki Dekanlık Fakülteyi koruyamayacağını ileri sürerek bütün öğrencilerin Fakülteyi terketmesini emretmişti.

Dekan Şevket Aziz Kansu gençliğinde bir parça solculuğa bulaştığını unutturmak için Fakülte'deki bütün öğrencilerin üstüne kanat girmiş, onların koruyuculuğunu yapıyordu. 1947 gösterisinde, bu davranışının ödülünü neredeyse hiç edlerek alıyordu. Bir subayın zamanında işe başlamasıyla paçayı zor kurtardı.

Dil-Tarih'te işleri biten faşist eylemler, Etnografya Müzesi yanındaki Halkevi binasına doğru yürüyüşe geçtiler. Halkevi'ne varıldığında Fahti Kurtuluş tekrar bir ko-

nuşma yaparak bu girişimdeki hedefler gösterdi. Bu kez Derneğe gremediler. Dernek içinde bulunan 10-15 üyesi tarafından korunuyordu. Faşistler uzaklaş taş atmakla, bağırıp çağırarak yetindiler.

Reşat Şemsettin Sırer sık sık Fakülte'ye gelerek faşistlere cesaret veriyordu. Fakülte artık sağcıların at oynattığı bir yer olmuştu. Bu arada Türkiye Gençler Derneği de kapatıldı.

HALK PARTİSİ AYDIN DESTEĞİNİ YITİRDİ

Hasan Ali Yücel ile başlayan kiasık yayınlar da o günlerde yozlaşmıştı. Hakkı Tonguç'un başkanlığında gelişen Köy Enstitüleri birer faşist yuvası haline getirilmeye başlandı. İlerici kadroların tümü Enstitü'den uzaklaştırıldı.

Memleketteki aydın topluluğunun çoğunluğu yeni kurulan Demokrat Parti'yi doğru olarak doğruya ya da dolaylı olarak desteklemeye başladı. Bunun nedeni Demokrat Parti'nin ilerici bir parti olmasından değil, "ne olursa olsun" bir iktidar değişikliğinin istenmesinden ileri geliyordu.

Yakın tarih bir kez daha göstermektedir ki, 1940 ların sonlarına doğru kendilerine sağdan kan aktararak faşizme davetive çıkaran CHP'nin sağ kanadı faşist hareketi küçük eylem programları içinde eğitilmişti. Halk Partisi'nin sağ kanadı Türkiye'de faşizmi palazlandırmakla suçludur. Bu suçun tarihsel hesabı sunulmalıdır.

EKONOMİ

HABERLER

1978 YILI ULUSAL GELİR ARTIŞI

1978 yılı ulusal gelir artışı yüzde 3,5 olarak hesaplandı. Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından, yılın bütünü dikkate alınarak yapılan tahmine göre, 1978 yılı fiyat artışları da yüzde 40,3 düzeyinde oldu.

1978 yılı ulusal geliri, cari alıcı fiyatlarıyla 1 trilyon 228,6 milyar liraya ulaştı. Buna göre, kişi başına düşen gelir 28 bin 477 lira (1.139 ABD Doları) oldu. Kişi başına düşen gelir, 1977 yılında 20 bin 534 lira (1.067 ABD Doları) düzeyindeydi. Kişi başına düşen gelirden Türk Lirası bazına göre meydana gelen artış yüzde 38,7, ABD Doları bazına göre ise yüzde 6,7 oranında...

DÖVİZ TRANSFERİNDE BİR KAYNAK

Yurt dışında iş yapan girişimcilerin, çalıştırdıkları Türk işçilerinin aylık gelirlerinin yarısını, Türkiye'ye döviz olarak transfer etmeleri zorunluluğu getirildi. Bu konuda yayınlanan Maliye Bakanlığı Tebliği'ne göre, işçilerin, yurtdışında elde edecekleri aylık gelirin yarısını Türkiye'ye transfer edecek ve karşılığını Türk Lirası olarak ödenecek...

FAİZ KARARNAMESİ

Faiz Kararnamesi yayınlandı... Kararnamede, vadesiz tasarruf mevduatına uygulanan faiz oranı eskisi gibi yüzde 3 düzeyinde bırakılken, vadeli tasarruf mevduatının faiz oranları yükseltildi. 1 yıl vadeli tasarruf mevduatları için faiz oranı yüzde 12'den yüzde 20'ye, 2 yıl vadeli tasarruf mevduatları için faiz oranı da yüzde 16'dan yüzde 22'ye çıkarıldı. 3 yıl vadeli mevduata ise yüzde 24 oranında faiz uygulanacak.

Kararnamede ayrıca, yurt dışındaki Türk işçileri tarafından "havale yoluyla gönderilen" ya da "efektif olarak bozdurulan" dövizlerin kesin satış suretiyle açılacak 1 ve 2 yıl vadeli tasarruf mevduatına yüzde 20, üç yıldan daha uzun süreli mevduatlara ise yüzde 15 ek faiz uygulanmasını öngörüyor. Böylece, yurt dışındaki işçiler, dövizlerini Türk Lirası'na çevirerek vadeli tasarruf mevduatı açtırdıklarında, 1 yıl için yüzde 30, 2 yıl için yüzde 32, 3 yıl için ise yüzde 39 oranında faiz alabilecekler...

KAMU KURULUŞLARININ YATIRIMLARI

1979 yılı Yatırım Programı yayınlandı. Programın göre kamu kuruluşları tarafından 1979 yılında çeşitli sektörlerde toplam olarak 167 milyar lira tutarında yatırım yapılacak...

Hasan Ali Yücel'in yerine Millî Eğitim Bakanlığı'na getirilen Sırer, İnönü'den aldığı işaret üzerine İsmail Hakkı Tonguç'u ve Köy Enstitülerini boy hedefi seçti.

KEYK 30 yaşında

Dünya sosyalizminin çelikten örgüsü

Sosyalist ülkeler tarafından 1949'da kurulan Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi 30 yıldan beri ekonomik ve bilimsel teknik işbirliği, devletlerin egemenliği ve bağımsızlığına saygı, ulusal çıkarların korunması, üye ülkelerin iç işlerine karışmama, tam hak eşitliği, karşılıklı yarar ve dostça yardımlaşma temelinde işbirliği yapıldı. Bugün KEYK üyesi ülkeler; Sovyetler Birliği, Bulgaristan, Macaristan, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Küba, Moğolistan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya ve Vietnam'dır. Yugoslavya'da 1964'den beri KEYK çalışmalarına katılıyor. Finlandiya, Meksika, Irak ve daha birçok ülke KEYK ile sıkı işbirliği halinde.

KEYK'E ÜYE ÜLKELER ARASINDAKİ TAM ESİTLİK

KEYK'e üye olan ülkelerin sanayi ve köy ekonomisi üretim toplamının % 7'ini Sovyetler Birliği sağladığı halde, KEYK'e üye ülkelerin tümü eşit haklara sahip. Kapitalist toplumdaki yaygın olan hakların "güce ve sermayeye" göre bölüşülmesi uygulamasının tam karşısında olan KEYK, sosyalist enternasyonalizm ilkeleri uyarınca kurulan yeni tip bir uluslararası ekonomik kuruluştur. KEYK içinde, bir ülkenin çıkarına zarar getirecek ya da üyelerden herhangi birine tek yanlı ayrıcalık sağlayacak öneriler ya da kararlar kabul edilmez. Örneğin; Bulgaristan'ın Uluslararası Ekonomik Gelişme Bankası sermayesindeki payı, Sovyetler Birliği'nin payından yedi kez küçük olmasına karşın oylamada bu iki ülkenin kesin bir eşitliği vardır. KEYK'de kararlar, tüm üye ülkelerin oylarlığı ile alınıp yürürlüğe girer.

Bir karşılaştırmaya yapacak olursak, IMF'de oy hakları, üye ülkelerin yatırımlarına orantılı olarak dağıtılır. ABD IMF'deki oyların % 21,5'una sahiptir. IMF'de sorunlar, çoğunlukla karara bağlanır. Bu durum emperyalistlere, IMF ve benzeri örgütler aracılığıyla kendilerine uygun politikaların dikte edilmesini sağlar. Emperyalist sistemde, sosyal gelişme bakımından geri kalmış ve gelişmiş ülkeler arasındaki uçurumun doldurulması amacıyla girişilen tüm uğraşların boşa çıkması raslantı değildir.

Buna karşı, KEYK'in kuruluşuyla birlikte, Avrupa'daki KEYK üyesi ülkelerin tümü 30 yılda, endüstriyel tarım ülkeleri durumuna yükseldi. KEYK'de ülkeler arasındaki kişi başına düşen ulusal gelir farkı 1950'de

3'e 1'ken, 1979'da 15'a 1'e düştü. KEYK'e üye ülkelerde şimdiki, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla kurulmuş binden fazla işletme üretim halinde bulunuyor. Bulgaristan'da Sovyet yardımıyla kurulan işletmeler, ülkenin sıvash

ve renkli metal üretiminin % 95'ini sağlarken, elektrik enerjisinin % 70'den fazlasını da Sovyet yardımıyla kurulan tesislerce üretiliyor. KEYK'e üye ülkelerin ulusal gelirinin son 25 yıldaki ortalama artışı, AET ülkelerindeki duruma

oranla 1,7 kat daha yüksektir. Sosyalist entegrasyona katılan ülkelerin nüfus toplamı, dünya nüfusunun % 10,3'ünü oluşturmasına karşın, bu ülkeler dünya sanayi ürünlerinin % 33'ten fazlasını sağlıyorlar.

Nazi katınlıklarının propagandası karşısında hükümet sessiz

BATI ALMAN KÖLTÜR MERKEZİ'NDE DEMOKRATİK ALMANYA NIN İÇİŞLERİNE KARIŞMAK VE TÜRKİYE'YE DE AKIL ÖĞRETMEK İÇİN SÖRDÜRÖLEN PROPAGANDAYI DURDURMAK ÖZERE HÜKÜMET İVEDİLİKLE KESİN ÖNLEMLER ALMALIDIR

Demokratik Almanya antikomünist propagandanın hedefi

makla kalmamış, Batı Alman parlamenterler doğrudan Türkiye'nin "içişlerine karışma" niteliği taşıyan konuşmalar da yapmışlardır.

YORUYOŞ'un geçen haftaki sayısında bazı gerici Batı Alman parlamenterlerinin İzmir Caddesi'ndeki Alman Kültür Merkezi'nde eski Başbakan Sadi İrmak ile bazı eski AP'li bakanların da katıldıkları bir "Sempozyum" düzenledikleri ve bu toplantıda ana konulardan birinin Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne kara çalmak olduğu duyurulmuştu. Yabancı bir ülke aleyhine Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, üstelik diplomatik dokunulmazlıktan yararlanarak pervasızca propaganda yapan Batı Alman faşistlerine karşı henüz hükümet çevrelerinden hiçbir tepki gelmedi. Üstelik, bu toplantı sırasında sadece antikomünizm yapıp

Türkiye'de gerek büyük sermayenin gerekse gerici çevrelerin sık sık dile getirdikleri bir istem, bu kez de Batı Alman faşist CDU partisi parlamenterleri Erlich Mende'nin ağzından bir "öğüt" biçiminde vineleniyor. Mende, Batı Almanya'nın SDP'li Başkanı Helmut Schmidt'in Türkiye'ye özel temsilci olarak yolladığı Klep'in CDU'lu olduğunu söylüyor ve "biz ulusal konularda parti ayrımı yapmayız" dedikten sonra şöyle sürdürüyordu:

"Türkiye, içinde bulunduğu güç koşullardan kurtulabilmesi için, Nasyonal (Ulusal) bir birliğe gerek sinime duymaktadır." Mende'nin üzerinde durduğu bu konu, aslında bize hiç

yabancı değildi. Federal Almanya'da sağ'ın en bağnaz temsilcilerinden biri olarak tanınan Erlich Mende, Türkiye'ye dolaylı olarak bir "AP-CHP" koalisyonu öneriyordu.

Bu arada hükümet çevreleri birçok konuda olduğu gibi bu konuda da susmaya devam ediyorlar. Batı Alman Nazi kalıntıları Türkiye'de rahatlıkla gerici, antikomünist bir propaganda sürdürüyor ve Türkiye'nin içişlerine müdahale niteliğinde konuşmaları Türkiye'de Batı Alman emperyalizmi adını yapıyorlar. Yukarıda adı geçen toplantıda bir başka parlamenter de Almanya'nın Türkiye'den işçi alması yerine, Türkiye'de işyeri açmasının daha doğru olacağını belirtmişti. Yabancılar ülkemizde yabancı sermaye propagandası yapıyor, Hükümetin bunlar hakkında ne yaptığı merak konusu olmayı sürdürüyor.

KEYK ÜYE ÜLKELER HALKLARINA NELER VERDİ?

KEYK'e üye ülkelerin tümünde üstün teknikli, ekonomik, kullanım niteliği yüksek, kolay bakım, değişik yol ve hava koşullarında çalışabilen otomobil üreten tesisler kuruldu. Motorlu araçların sayılarının artması da bunun bir göstergesi. Sovyetler Birliği bugün Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika kıtalarının 80 ülkesine otomobil satıyor. Otomobil üretimi bakımından ikinci sırada Polonya yer alıyor. Macaristan'da yalnızca 1977 yılında 12 bin otomobil yapıldı. Bunların yanısıra SSCB'de ve Çekoslovakya'da çok güçlü yük otomobilleri üretimine geçilmiş, Alman Demokratik Cumhuriyeti ve Polonya'da kimya sanayii için donatım ve gemi üretimi kurulmuş, elektromobil yapımına geçilmiştir.

KEYK üyesi ülkeler, yalnızca üretici ülkenin değil, diğer KEYK üyelerinin gereksinimleri için de öngörülen bir dizi makine yapım dallarında uluslararası bir uzmanlaşma meydana getirmişlerdir.

KEYK ülkeleri arasındaki entegrasyon, genişliyerek ekonominin yeni alanlarına, tekstil sanayiine yöneldi. Teknolojik donatı üretimi, merkezi Moskova'da bulunan ve KEYK'in bazı üyelerinin katıldığı Entertehtilmas adlı bir kurum kuruldu.

Entertehtilmas, teknolojik donatı üretimi ve tüketiminin gelişimi oranlamasını yaparak, üretimin uzmanlaştırılması ve kooperatifleştirilmesine yardım ediyor, bilimsel araştırma ve proje yapım çalışmalarını ayarlıyor, gerçekleştiriyor, ulusal üretim kapasitelerinin geliştirilmesini ve etkili biçimde kullanılmasını konusunda proje önerilerinde bulunuyor. Üretimin uzmanlaştırılması ve kooperatifleştirilmesi, kendi üretim ve servis alt yapısını kendisinin yapması, Entertehtilmas'ın temel çalışmalarından biri.

Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyelerinin ekonomik gücü kurulduğu günden bu yana hızla arttı, KEYK'e üye ülkelerin emekçileri 30 yıldan beri ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde önemli başarılar kazandılar.

KEYK 30. yaşında, sistemler arası yarışmada sosyalist sistemin kazandığı başarılarla karşımızda duruyor. Sosyalizmin kapitalizme olan üstünlükleri dünya halklarının gözleri önünde 30 yıldır yaşanıyor. Yarışmayı kimin önde bitireceği bugün her zamankinden daha açık. KEYK'in 30'uncu yılında bunları bir kez daha olanca parlaklığıyla görüyoruz.

Bulgaristan Büyükelçisi "Uzay araştırmalarında Türkiye ile işbirliğine hazırız"

İlk kez bir Bulgar Kozmonot, Georgi İvanov, bir Sovyet kozmonotu ile birlikte 10 Nisan günü Soyuz-33 uzay gemisiyle uzaya gönderildi. Uzayın ortaklaşa araştırılması için 1965 ve 1967 yıllarında KEYK ülkelerinin çabalarını birleştirerek başarıldıkları "İnterkosmos" programı çerçevesinde, başta Sovyetler Birliği olmak üzere

5 kıtadan haberler

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE YENİ TÜR BİR "HIZLANDIRILMIŞ NÖTRON" HİZMETE GİRDİ

Sovyetler Birliği'nde yeni tür bir "hızlandırılmış nötron" nükleer reaktörü hizmete girdi. Yapılan açıklamaya göre, uzmanlar reaktörün çubuklarına sıvı sodyum pompalama işlemini bitirmiş durumdadır. Çubuklardaki sıvı sodyumun reaktördeki ısı buharı çevirerek türbinlerde kullanılmasını sağlayacağı belirtiliyor. "Hızlandırılmış nötron" nükleer reaktörü, son onbeş yılda nükleer araştırmaların yürütüldüğü önemli bir merkez olan Urallar bölgesindeki Beloyarsk nükleer enerji istasyonunda yapılıyor.

AFGANİSTANLI KARŞI DEVRİMCİLER ABD, MİSİR, PAKİSTAN VE ÇİN'DE EĞİTİLİYOR

Sovyetler Birliği, Afganistan'da kurulan devrimci demokratik yönetime karşı savaşmak üzere beşbin Afganlı devrimcinin ABD, Mısır, Pakistan ve Çin'de eğitildiklerini açıkladı. Pravda, Mısır'ın Afganlı karşı devrimcilere yardımının uzun süredir sürdüğünü ve diğer bir kısım "tutucu Arap ülkesi"nin de bu yardıma katıldığını, ayrıca İran'ın da bu girişimlere katılmaya hazır olduğunu belirtti. Pravda, Pekin'in Afganistan'daki maculara, yeni Afgan rejimine karşı mücadele eden "müslüman kardeşlerine" katılmaları için teşviklerini ve Afganlı karşı devrimcilerin arındıkları anal gücün ABD olduğunu da yazıyor.

INOCHET'İN "ANAYASA" OYUNU

Şİİ'de özel cunta komisyonu, cinayet rejimini kökleştirme, faşizmin Şİİ'de işlediği ve işlenmeyi sürdürdüğü sayısız cinayetleri yamallatırma denemesine kalkıştı; ülkenin yeni "anayasa"sının taslağını hazırladığını ilan etti. Anlaşılın cunta, kendisine dış dünyanın gözünde maypdeğer ve yasal bir görünüm kazandırmak istediğinde. Bu yılın ortalarında yapılması düşünülen "referandum"da aynı amaca hizmet edecek. Bu "referandum"lu düzenleyenler, onu "Pinochet'in armağan ettiği 'anayasa'nın halk tarafından onaylanması' olarak göstermeyi tasarlıyorlar. Pinochet kılığının, kamuoyunun direnişiyile karşılaşan bu tasarılar, Şİİ halkı tarafından lanetlenen cinayet rejimini iflastan kurtarmayacak!

Uzaya çıkan ilk Bulgar kozmonotu olan Binbaşı mühendis Georgi İvanov 39 yaşında bulunuyor. Bulgaristan Komünist Partisi üyesi olan ve gösterdiği başarılarla birçok ödül kazanan İvanov'un oğlu olan Georgi İvanov, öğrenimini Yüksek Halk Havacılık Okulu'nda tamamlamış, 1968 yılında ise BKP üyeliğine kabul edilmişti. Bulgar kozmonotu İvanov, Sovyet Kozmonot Nikolay Nikolaevič Rukavişnikov ile birlikte uzaya uçtu.

Georgi İvanov'un Bulgaristan tarihinde ilk kez uzaya uçan kozmonot olması nedeniyle Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçiliği'nde bir basın toplantısı düzenlendi. Basın toplantısında Bulgaristan'daki uzay çalışmalarını hakkında da bilgi veren Büyükelçi şunları söyledi:

"Şu anda uzayda bulunan Sovyet-Bulgar kozmonotlarının bu tarihsel başarısının gerçekleştirilebilmesi için, bizim bilim ve teknoloji uzun süredir hazırlık yapmıştır. Şimdiye kadarki "İnterkosmos" 8, 12, 14 ve 19 numaralı peyklerinde Bulgar aygıtları çok başarılı olmuştur. Örneğin 3, 4, 6, ve 7 numaralı 1.500 km. dikey yükselebilen ağır roketlerde Bulgar aygıtları çok başarılı çalışmıştır. Bunun yanı sıra, dünyamız çevresindeki boşluğu araştıran "DAGA" sistemi, yeraltı kaynaklarını inceleyen çok duyarlı renkli "SPEKTİR - 15 K." kamerası ile kozmonotların piko-fizyolojik durumlarını gözleyen "SREDETS" aygıtı gibi son derece gelişmiş Bulgar aygıtları "SOLYUT-6", "SOYUZ-32" ve "SOYUZ-33" uzay araçlarında kullanılmıştır.

Büyükelçi Bulgaristan'ın uzay devletleri arasında 18. sırayı aldığını, bunun da Bulgaristan'da sanayileşme ile bilim ve teknolojinin hızla gelişmesinin bir sonucu olduğunu söyledi.

Basın toplantısında gazetecilerin sorularını yanıtlayan Bulgaristan Büyükelçisi, sosyalist ülkelerin uzay çalışmalarının barışçı amaçlarını vurguladı ve uzay araştırmalarının sonuçlarının tüm insanlığa ait olduğunu belirtti. Büyükelçi, bir soru üzerine, uzay araştırmalarının kimli kapite list ülkeler tarafından barışçı amaçlar için de kullanılacak istendiğine ilişkin bazı belirtiler bulunduğunu da hatırlattı.

Büyükelçi, yine bir soru üzerine, Bulgaristan'ın bilimsel ve teknolojik alandaki işbirliğini sosyalist olmayan ülkelerle de geliştirmeye önem verdiğini belirtti. Sonra şöyle dedi: "Türkiye'yle de şu anda başta elektronik olmak üzere çeşitli sanayi dallarında işbirliğimiz vardır. Bu alandaki işbirliğimizin gelecekte uzay araştırmalarını alanını da kapsayabileceğini söyleyebiliriz."

ABD'de istenmeyen adam Carter

ABD'de New York Times ve CBC TV'since yapılan kamuoyu anketinin sonuçları, Carter'ın Mısır-İsrail anlaşması'nın yararları hakkında başlattığı yaygara karşın, kendisine iç politikada sağlayacağı güvendiği avantajları vermediğini gösterdi. Amerikalıların çoğunluğunun düşüncesine göre (yüzde 62'ye karşı yüzde 31, geri kalanı düşüncesini açıklamamıştır), Mısır-İsrail anlaşması dünya barışına yardımcı olmayacak.

Emperyalizmin baş patronu Carter'ın Ortadoğu'daki sözde "zafer"ini onaylayanların oranı da, ankete yanıt verenlerin ancak yüzde 44'ü. Bir o kadarı, yüzde 42'si ise bu sözde "zafer"i onaylamıyorlar.

Yine, Carter'ı bir lider olarak görenlerin yüzde 57'si ise onu güçlü bir lider olarak kabul etmiyorlar.

ABD'nin enerji kullanımında ve Ortadoğu'daki çıkarlarını güvence altına almak amacıyla Mısır-İsrail-Suudi Arabistan üçgeninden bir askeri saldırı paktı kurma çabasının da suya düşmek üzere olduğu son günlerin haberleri arasında. Böylelikle, ortaklarından İsrail'e sınırsız miktarda enerji hammaddesi sağlamak yolundaki ABD planları fiyasko verdi.

Bulgar kozmonotu İvanov'u Sovyet kozmonotu Rukavişnikov Soyuz-33 uçuşunu gerçekleştirdi.

Güney Afrika Beyaz ırkçılığın silahı sarı sendikacılık

Güney Afrika'da rejimin çökmek üzere olan temellerini onarmaya çalışan ırkçı-faşist yönetim, şimdi de yüzyılın başından beri beslediği sahte sendikalara sarıldı. 7 Mart günü ülkede beyaz maden işçilerinin çoğunluğunun katıldığı bir grev başladı: Bir bakır madeni yöneticilerinin üç melezli kalfiye işçi olarak kabul etmesini protesto etmek için...

Güney Afrika'da bütün sektörlerde kalfiye işçiliğe yalnızca beyaz işçiler kabul ediliyordu. Bu uygulamaya yalnız ırkçı gelenekle değil, aynı zamanda beyaz sendikalarla işverenler arasında imzalanan toplu sözleşmelerle de ayakta tutuluyordu. Ne var ki ülkede beyazlar tüm nüfusun sadece altıda birini oluşturuyordu. Emperyalizmin sermayesi beslenen hızlı gelişmenin kalfiye işçi gereksinimi bu küçük beyaz işçi rezervinden karşılanamayınca, işahların ve melezlerin de kalfiye işçi olarak çalıştırılması yönünde belirgin bir eğilim başgösterdi. İşte böylece ayrımcılıkların elden gide-

bileceği endişesiyle panğe kapılan beyaz sözde sendikaların "patronları", şimdi greve bile gitmeyi göze aldılar.

7 Mart grevi, Güney Afrika'da sarı sendikacılığın beyaz ırkçılığın payandahını yapmasının ilk örneği değildi. Ülkede madencilik yüzyılın başlarında İngiltere'den gelen beyaz uzmanlara dayanarak başlamıştı. Zamanla işahların da madencilik öğrenmelerinden yararlanmak isteyen maden işverenleri, daha düşük ücretlerle işahları da işe almanın yollarını

arıyorlardı. Bu yoldaki ilk girişim 1921'de yine 5 bine yakın beyaz maden işçisinin greviyle karşılanmıştı. Kanla bastırılan bu grev, tabii işahların, diledikleri gibi ücretleri düşürmesini sağlamıştı.

Ama bu kadarla da kalmamıştı. Aynı yıl siyah işçilerin, toplu sözleşme yetkisi olan sendikalara üye olmasını yasaklayan bir yasa da böylece parlamentodan çıkarılmıştı. Bir başka yasayla da bazı işlere sadece beyazların alınabileceği hükme bağlanıyordu.

Güney Afrika'da siyah maden işçileri

Irak halkasını koparmak için antikomünist saldırı

Irak'ta başlatılan, Kürt demokratik hareketinin tanınmış yasal haklarını geri almaya yönelik baskılar, son günlerde daha da güncelleşerek sürdürülüyor. Baskıların güncelliği, Ortadoğu'daki son gelişmeler ve bu gelişmelere bağlı olarak gün geçtikçe artınlmasından kaynaklanıyor.

İran'da Kürt ulusal hareketinin ulusal-demokratik iktidarı birlikte özerklikle doğru önemli bir adım atması, Irak'ta Baas Partisi iktidarının tutumunda da değişikliklere yol açtı. Baas Partisi iktidarı, İran'daki Kürt ulusal hareketinin kazandığı başarının Irak'taki Kürt hareketini de güçlendireceği endişesiyle, çareyi baskıları artırmakta buldu. Irak Devrim Komuta Konseyi Başkan Yardımcısı Saddam Hüseyin'in açıklamasından da anlaşılacağı gibi, bulunmasında pek de güçlük çekilmeye gerekçelerle, Irak'ın özellikle kuzey bölgesinde başlayan Kürt ulusal-demokratik hareketine bağlı oldukları öne sürülen birçok subay ordudan çıkarıldı. "Yabancı güçlerin casusları" olarak nitelenen subayların geleceğine endişeyle bakılıyor.

Son günlerin önemli gelişmeleri içinde, kuşkusuz Kürt hareketine karşı baskılarla bütünleşen Irak Komünist Partisi üzerinde yoğunlaşan baskılar da var. Kürt ulusal hareketi içinde de önemli bir saygınlığı olduğu bilinen Irak Komünist Partisi, Baas Partisi iktidarının saldırılarını nedeniyle "Ulusal İlerici Cephesi"nden çekilmişti. İKP'nin yirmi üyesinin idamından sonra, geçtiğimiz günlerde de Parti'nin günlük yayın organı bir ay süreyle kapatıldı.

Ortadoğu'da ulusal bir iktidarın bu gerici uygulamaları, emperyalizmin kirli ellerini oğuşturmasına yanyor. Irak'ta Baas Partisi'nin antikomünist ve ırkçı-şoven baskıları emperyalizme yeni mevziler kazandırıyor. Ortadoğu'daki ilerici gelişmeleri, emperyalizmin doğrudan değilse bile dolaylı kontrolündeki antisovyetik ve antikomünist bir cepheyle önleme girişimlerinin böylece kendisine yeni yollar açtığı anlaşılıyor. Aynı yoldan, Filistin ve tüm Arap halklarını sionist saldırı-

Saddam Hüseyin: Irak'ta antikomünist baskıların mimarı

ganiğe teslim edecek yeni pazarlıkların gelmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Mısır-İsrail ihanet anlaşmasından sonra safalarını sıkılaştırma eğilimi içine giren Arap Direnme Cephesi'

ni bölmek ve etkisizleştirmek için şimdi bu yöntemin seçildiği anlaşılmaktadır. Bu tezgahlar karşısında Arap halkları zorlu bir sınav vereceklerdir.

İşte Amerikan nazi kafasıyla çocuk

DAHA BİR YAŞINDA DEĞİL. ABD'Lİ BİR ANNE BABANIN ÇOCUĞU. KENDİSİ HİÇBİR ŞEYİN FARKINDA DEĞİL. AMA ÜZERİNDEKİ ELBİSE ABD'DEKİ İRKÇİ, FAŞİST CİNAYET ÖRGÜTÜ KU KLUX

KLAN ÜNİFORMASI. DÜNYA ÇOCUK YILI'NDA ABD'DE "ÇOCUK SEVGİSİ"NDEN ANLAŞILAN BU! FAŞİST KAFALAR ABD'DE DÜNYA ÇOCUK YILI'NI BÖYLE KUTLUYOR İŞTE. NE DEMELİ?..

Şah kalıntılarına hayat hakkı yok

İran'da Şah diktatörlüğünün cellatları ve onların işbirlikçilerinin cezalandırılmaları sürüyor. Şah'ın başbakanlarından Amir Abbas Huveyda'nın idamı ile birlikte, devrim mahkemelerinin kararlarına çeşitli tepkiler de gelmeye başladı. Carter ve benzerlerinin başını çektiği tepkiler, üstelik de "İnsan hakları" adına yapıyor. Bu nasıl utanmazlıktır, artık şaşmak bile olanaksız ama, bu tepkilerin "İnsan hakları" adına olmadığı açık. Şah dönemi suçlarının cezalandırılmaları bahane edilerek, emperyalizm, iyiden iyiyeye elden gitmeye başlayan İran'a müdahale

için fırsatlar arıyor. İçerde düzenlediği karşı devrimci provokasyonların yanı sıra, dışardan da ulusal, demokratik iktidarın yıpratılması, dünya kamuoyu önünde sözde mahkum edilmesi için girişimlerini daha kolay sürdürebileceğini sanıyor.

Emperyalistler, işbirlikçileri Şah'ın sayılarını hiç kimsenin bilmediği cinayetlerine hiçbir tepki göstermemişlerdi. İran ulusal kahramanı, Tudeh Partisi Merkez Komitesi yesei Hisrov Ruzbeh'in Savak zindanlarında katledilmesine hiç ses çıkartmamışlardı. Bugün yapılan uygulamalar yalnızca geçmiş dönemin izlerinin

Şah'ın katlettiği Ruzbeh'in anıtı İtalya'da Fiano-Romano kentinde

bir daha geri gelmeyecek biçimde silinmesi, İran halkının yitirdiği evlatlarının anılarının yaşatılması olarak değerlendirilebilir.

Emperyalizm, İran üzerindeki oyunlarını sürdü-

rebilmek için iyi bir fırsat yakaladığını sanıyor. Bunda yitirdiğini anlaması, ancak devrimin gerçekleştirilmesi ve Şah döneminin tüm kalıntılarının yok edilmesiyle mümkündür.

Harrisburg reaktörünün radyasyon sızdırmaya başlamasıyla birlikte dünya kamuoyu dikkatlerini tekrar nükleer enerji sorunu üzerinde yoğunlaştırdı. Birçok ülkede nükleer reaktörlerin yasaklanması için gösteriler düzenlenirken Türkiye'de Milliyetçi Cephe'nin başı Süleyman Demirel gezleri sırasında yaptığı bir konuşmada "Atom'a alışı" dedi. Aynı günlerde Deniz Baykal "Toryum araştırmaları özenlen sonuc verince Türkiye, Suudi Arabistan'ın petrol sayesinde kazandığı zenginliklere kavuşabilir" diyordu. Türkiye'de nükleer reaktörlerden enerji elde etme konusunda bir karara varılmadan ve uygulamaya geçmeden önce bazı sorunların enine boyuna tartışılması ve çözüm yollarının bulunması gerekir. Körti körüne nükleer enerji yanlısı olmak kadar yanlısı bir tutum olan nükleer enerjiye aynı biçimde kesinlikle karşı çıkmak, belki de bu sorunların yeterince tartışılmaması sonucudur.

Öncelikle, nükleer santrallerde kullanılacak yakıt türü üzerinde durulmalıdır. Türkiye'deki bilinen uranyum rezervleri tümüyle çıkarılıp işlenebildiği takdirde bu rezervler kurulması düşünülen çapta bir nükleer santrale 30-35 yıl yetecek miktardadır. Bu süre bir nükleer santralin ortalama ekonomik ömrüne eşittir. Dolayısıyla, bu süre içinde veya bu süre sonunda kurulacak yeni santraller için yeni uranyum rezervleri bulunamazsa dışardan yakıt satın almak zorunluğuna ortaya çıkacaktır. Yakıt olarak toryum kullanan reaktörler henüz tasarım aşamasında olduğu için Türkiye'de varlığı ileri sürülen toryumun çıkarılıp işlenmesi kısa dönemde bu tür reaktör kurulması olanağını sağlamayacaktır.

Nükleer enerjide zor karar

İkinci sorun, reaktörün çalıştığı süre boyunca ve reaktör ekonomik ömrünü tamamladıktan sonra varlığını sürdüreceği olan radyasyon sorunudur. Alındığı öne sürülen önlemlerin reaktörün çalışması sırasında radyasyon yayılımını önleyemediği, birçok örneğiyle birlikte son olarak Harrisburg olayıyla da kanıtlanmıştır.

Bugün dünyada mevcut 100'den çok reaktörden heniz hiçbir ekonomik ömrünü tamamlamadığı için, reaktör kapatıldıktan sonra radyasyon yayılımının nasıl önleneceği sorunu, bu konuda çok değişik önlem önerileri olmasına karşılık, hâlâ çözüm beklemektedir. Bu arada Harrisburg olayı, kapitalizmin, bilimsel-teknolojik devrimin ürünlerini insanlığın yararına çevirmek şöyle dursun, bu ürünlerin ekonomik kazançlarından başka hiçbir şey düşünmeden, sorunun insanlık yararının çözümünü bile ele almadığını göstermiştir. Üçüncü olarak, reaktörün kuruluş süresini ve kuruluş maliyetlerini enine boyuna incelemek ve diğer enerji üretim seçenekleriyle karşılaştırmak gerekir. Ortalama kuruluş süresinin 5 ile 10 yıl arasında değişmesi ve bu süre içinde maliyetlerin çok hızlı artması, bugün örneğin ABD'de, yeni reaktör siparişlerini tümüyle durdurduğu gibi, eskiden verilmiş olan birçok siparişin de iptal edilmesi sonucunu doğurmuştur.

Başka seçenekler geliştirilmediği takdirde nükleer güç kaynakları geleceğin en yaygın güç kaynağı olmaya adaydır. Ancak, yukarıda belirtildi sorunlar enerji politikalarını nükleer güce kaydırmaya hazır ülkeleri bile derin derin düşündürmekte ve bu konuda daha tedbirli adımlar atmaya yöneltmektedir. Bu sorunlar Türkiye için en az bu ülkelerde olduğu kadar önemlidir ve kesin çözümleri veya çözüm olanakları belirlenmeden Türkiye'de hemen nükleer enerji santrallerin kurmaya girişmek ilerde giderilmesi olanaksız etkilikleri de beraberinde getirecektir.

• a. sinan korkut

"Hitler iktidarına karşı antifaşist mücadele"

Burjuva tarihçilerinin yalanlarına karşı

İkinci Dünya Savaşı'nın öncesi incelerken, konuya birkaç yönden bakmak gerekiyor. Birincisi, Almanya'da savaş çıkarıcı Nazi Partisinin nasıl güçlendiği ve kimler tarafından dolayı ya da dolaysız desteklendiği sorunu. İkincisi ise konunun dünya çapındaki önemi.

İkinci Dünya Savaşı, yüzyılın en önemli olaylarından biri, Ekim Devrimi'nden sonra belki de ikincisidir. İkinci Dünya Savaşı'nın bu önemi, başlangıçta Ekim Devrimi'nin sonuçlarını yok etmeye yönelik olarak çıkmasından, sonuçta ise, Ekim Devrimi'nin deneyimleri ışığında, savaşa katılan tüm ülkelerde işçi sınıfının kazanımlarını çoğaltmasından geliyor. İkinci Dünya Savaşı sonunda salt Alman emperyalizmi ve faşizmi yerle bir edilmeyle kalmamış, bunun yanında kapitalist sisteme karşı dünya çapında bir alması olan dünya sosyalist sistemi güçlenmiştir.

Adolf Hitler denen Avusturya kökenli Alman yurttaş tek başına ele alınırsa sorun yok. Denebilir ki, bir manyak çıkmış, ırkını dünyaya hakim kılmak istemiş sonunda dersini almış. Buna benzer yakıştırmalarla, emperyalist bir ülkenin başka ülkelere saldırısı, sosyalist sistemi yok etmeye yönelik ve yöneltişi bir kişiye, bir "manyaka" kolayca bağlanabilir.

Burjuva tarihçileri, İkinci Dünya Savaşı sonunda Hitler'i baş suçlu ilan etmişlerdir. Ancak Hitler'in ve partisinin bu boyutta bir savaş çıkaracak güce "nasıl" ulaştığı konusunda gelince, çeşitli savlar öne sürmektedirler. Bunlardan birincisi, Hitler'in kişiliğiyle, "manyaklığıyla, dengesizliğiyle" ilgili. İkincisi, "Alman ulusu"nun nasıl aldatıldığı, Hitler'in "hiç direniş görmeden" büyük bir güce ulaştığı yalanı.

KPD lideri Thaelmann emekçi halka yol gösteriyor

Bir başka yalan da, Alman teknelci sermayesinin Hitler'e gösterdiği dolaysız desteğin arka plana itilmek istenmesinden kaynaklanıyor. Hitler'in en büyük desteği Alman teknelci sermayesi değil, orta sınıfımsı gibi gösterilmek isteniyor. Burjuva tarihçilerinin bu değerlendirmeleri öne sürerken sarıldıkları başka bir iftira da şu: Alman Komünist Partisi Hitler iktidara geldikten sonra "sekte" tavrı içine girmiştir, Hitler faşizmine karşı bir birlik oluşturulmasını bu tavrıyla engellemiştir, komünistler faşizmin tahlinini doğru olarak yapamamışlardır, vs. Bu arada faşizme karşı birliği kimin engellediği, sosyal demokratların tutumlarının faşizme nasıl dolaylı yoldan hizmet ettiği gözden kaçırılmaya çalışılıyor.

Alman Demokratik Cumhuriyeti yazarı Klaus Mammach'ın *Hitler İktidarına Karşı Antifaşist Mücadele* adlı kitabının daha başında, Almanya Komünist Partisi (KPD) Merkez Komitesi'nin Hitler'in iktidara gelişinin haftasında, 7 Şubat 1933 günü yayınladığı bir bildirin bazı bölümler yer alıyor. Komünistlerin tutumu hakkında şöyle deniyor:

"KPD yönetimi, genel demokratik talepleri ön plana getirmek ve bunların uygulanması için işçi sınıfının eylem birliğini gerçekleştirmek, bu arada diğer Hitler'e karşı güçleri kazanmak yolunu gösterdi." (Klaus Mammach, *Hitler İktidarına Karşı Antifaşist Mücadele*, s. 11, Bilim Yayınevi)

Kitapta, KPD'nin Faşizme Karşı Birleşik Cephe ve Halk Cephesi için yaptığı mücadele, en küçük ayrıntılarına kadar ve belgelerle ortaya konuyor. Bilimsel sosyalist olarak Klaus Mammach, burjuva tarihçilerinin tüm yalan ve iftiralarnı belgelere dayanarak yerle bir ediyor.

KPD, süreklilik olarak faşizme karşı birlik sağlamaya çalışırken, onun bu çabalarına en büyük çelmeyi SPD takıyordu. Sosyal demokratlar, faşizme karşı "parlamento dışı eylemlerin" zımnında olduğunu belirtiyorlar ve daha da ileri giderek "Hitler anayasasını sınırları içinde kaldığı takdirde, bu hükümetin doğal olarak Anayasa hukuk hükümeti olacaktır" umudunu taşıyorlardı. (ağk, s. 17) Yine SPD yöneticileri, faşizme karşı ortak eylemler konu-

sunda KPD ile görüşme yapmayı bile reddediyorlardı.

Hitler'in işbaşına gelişinden İkinci Dünya Savaşı'na dek faşizme karşı en kararlı direniş komünistler ve onlarla birlikte mücadele veren sosyal demokratlar, katolikler, diğer gençlik ve yığın örgütlerinin üyeleri ile sendikacı işçiler göstermişlerdir. SPD yönetimi bu "ortak mücadele"ye her zaman karşı çıkmış, 1938-1939'larda ise KPD'nin ortak mücadeleye için tüm girişimlerini yarıtsız bırakmıştır.

Emperyalist ülkeler Hitler'i Sovyetler Birliği'ni ortadan kaldırmak için bir araç olarak kullanmak istemişler, bu nedenle SSCB tarafından "Hitler'e ve Alman emperyalizminin savaş tehdidinde birlikte karşı çıkma" yolunda yapılan tüm girişimleri geri çevirmişlerdir. Almanya içinde KPD ile tüm antifaşistler faşizme karşı direniş sürdürürken, SPD yönetimi emperyalist batı ülkelerinin politikasını desteklemiş ve "Hitler faşizminin bir savaş sonunda alaşağı edilmesinden sonra" kendilerinin iktidara olacağını ummuştu. Bu nedenle KPD'nin tüm "Birleşik Cephe" ve "Halk Cephesi" önerileri geri çevirmişti.

Klaus Mammach'ın bu kitabı, Türkiye'de de batılı burjuva tarihçilerinin saptırmalarıyla koşullanmış bazı aydın çevrelere gerçekleri gösterebilecek nitelikte olmasından dolayı da ayrı bir önem taşıyor. Bildiği gibi, Türkiye'de bazı çevreler, İkinci Dünya Savaşı öncesi incelerken,

özellikle komünistleri suçlamayı marifet sayıyorlar. Hatta "faşizmin tek doğru tahlilinin Troçki tarafından yapıldığı" gibi gülünç bazı savlar bile öne sürülüyor.

Hitler İktidarına Karşı Antifaşist Mücadele'de Komintern'in VII. Kongresi kararları, KPD Brüksel ve Bern Konferansları kararları, dünya çapındaki antifaşist önderlerin (örneğin Dimitroff'un) değerlendirmeleri belgelerle veriliyor ve faşizmin Almanya'da "direnişsiz başarıya ulaştığı", "doğru tahlil yapılmadığı" gibi görüşler boşa çıkarılıyor.

Örneğin, Almanya'da 1933-1939 yılları arasında yapılan birçok direniş eylemi anlatılırken, Alman gizli polis örgütü GESTA-PO'nun da raporlarından söz edilerek, faşistlerin direniş nasıl gördükleri günümüze aktarılıyor. Kitabın son bölümünde yapılan genel değerlendirmenin bir bölümü şöyle:

"1933-1939 yıllarında yüzbinlerce kişi şu ya da bu biçimde Hitler rejimine karşı mücadele verdi. Ancak bunlar Alman halkının sadece küçük bir parçasıydı. Çok büyük çoğunluk faşist diktatörlüğü aktif olarak destekledi, ya da onun maceracı girişimlerini az ya da çok istekle izledi, yahut da sabretti ve pasif kaldı. Çoğunluk yığınsal ve yığın olarak faşist ideolojinin etkisinde kaldı, ulusal ve toplumsal demagojiye ve rejimin onlara yıllık gerici gelenekleri uygulamasına yol açan şovenist ve anti-komünist kısırtıcılığa kapıydı."

Bilim yayınları

- Sosyalizm 60 Yılda Neler Getirdi? 40. TL. (Sovyetler Birliği üzerine sorular cevaplar)
- Bir Kararın Dostluğu - Kurtuluş Savaşı Yıllarında Türkiye - Sovyetler Birliği İlişkileri 60. TL. K. Mammach
- Hitler İktidarına Karşı Anti-faşist Mücadele 60. TL. W.M. Bereuer - B. Hartman - H. Lederer
- Nazi Yönetimi Altında İşçi Sınıfı ve Çalışma Koşulları 60. TL.
- Tarımda Kapitalizmin Gelişmesi 25. TL. (2. Basım) - İ. Melnikov
- Teoride ve Pratikte Burjuva Demokrasisi (2. Basım) - B. Ponomarev

Adres: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş-İSTANBUL Ücretsiz broşür isteyiniz.

İNFÖ - TÜRK

YURT DIŞINDAKİ TÜRKİYELİ İŞÇİLERE

MARKSİZM ÜZERİNE - Lenin	3 DM
KOMÜNİZM NEDİR	3 DM
İŞÇİ HAREKETİNİ BÖLÜCÜ AKIMLAR - SAPMALAR	6 DM
MUSTAFA SUPHI VE YOLDAŞLARI	4 DM
GÖÇMEN İŞÇİ SORUNU - Doğan Üzgüden	3 DM
TÜRKİYE'NİN ULUSAL SAVUNMA SORUNU	3 DM
MARKSİZM - LENİNİZM'DE SAVAŞ	3 DM
MARKSİZM - LENİNİZM'DE ORDU	3 DM
PEKİN MİLİTARİZMİ	3 DM
EMPERYALİZMİN TÜRKİYE'DE HAŞHAŞ TUZAĞI	3 DM
ANTI-FAŞİST TÜRK AFİŞLERİ ALBOMU	6 DM
ORTAK HÜKÜMET PROGRAMI (FKP-FSP)	4 DM
KA ÇAK (Hikayeler)	3 DM
SLAV HALK MASALLARI (Çocuklar için resimli)	3 DM
LENİN (Çocuklar için resimli)	2 DM
AMİGO (Anti-faşist resimli çocuk kitabı)	3 DM

AYLIK İNFÖ-TÜRK BÖLTENİ

Yurt dışındaki işçilerin sorunları üzerine	
Yıllık abonesi	16 DM
YORUYUŞ DERGİSİ - Yıllık abonesi	60 DM

YABANCI DİLLERDE YAYINLAR

AYLIK İNFÖ-TÜRK BÖLTENLERİ

Türkiye'nin sorunları üzerine	
İngilizce / Fransızca / Almanca	
Her bir dil için yıllık abonesi	16 DM
TÜRKİYE VE GÜNÜMÜZ DÜNYASI - Behice Boran	
İngilizce / Fransızca, Her bir dil	3 DM
ANKARA KATLIAMI, NİÇİN?	
İngilizce / Fransızca / Almanca	
Her bir dil	3 DM
ŞİİRLER VE DEYİŞLER	
Fransızca / Türkçe	2 DM

AYRICA

TÜRKİYE'DEN DEVRİMCİ TÜRK KÖLER	
Z. Livaneli'nin uzunca parça	20 DM
KENDİ SESİNDEN NAZİM HİKMET	
60 dakikalık kaset	12 DM

ŞİPARİŞ VE HAVALA ADRESİ:
COODIFF s.c.

13/2 Square Wiser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA
Posta Hesap No: 000 - 1164657 - 75

TRT Genel Müdürü Cengiz Taşer

Ağıt yayından nasıl kaldırıldı

Gericilik rüzgarı önünde eğilen TRT

Televizyonda 10 Ocak günü oynatılacağı önceden açıklanan Yılmaz Güney'in "Ağıt" filmi, Genel Müdür Cengiz Taşer'in emriyle aniden yayından kaldırıldı. TV seyircilerinde şaşkınlık, demokratik kamuoyunda da geniş bir tepkiyle karşılanan karar, filmin oynatılacağı akşamdan önceki öğlen saatlerinde Taşer'in filmi seyretmek istemesi ve daha sonra da filmin oynatılmaması talimatını vermesi üzerine uygulanmıştı. TRT'ye yakın çevrelerde, Taşer'in filmi seyretme isteminde bulunmasından önce Genel Müdürlüğe İçişleri Bakanlığı ile AP ve MHP milletvekillerinden çok sayıda telefon geldiğine dikkati çekiyorlardı.

Ağıt'ın yayından kaldırılması üzerine filmin yapımcısı Güney Film, Türkiye'yi 3. Balkan Film Şenliği'nde temsil edecek olan "Sürü" filmi geri çektiğini açıkladı. Öte yandan Türkiye İşçi Partisi Basın Bürosu Sekreteri Gündüz Mutluay da yaptığı açıklamada, Ağıt filminin Güneydoğu Anadolu'da geçmesinin ve sinir kaçakçılığını konu almasının filmin yasaklanmasının asıl nedeni olması gerektiğini belirterek şöyle dedi: "Özellikle son günlerde burjuvazinin sözcüleri tarafından öne çıkarılmaya çalışılan ve basında yer alan 'Güneydoğu' da önemli gelişmeler olduğu haberleri ile birlikte değerlendirildiğinde yasaklama kararı daha büyük bir anlam kazanmaktadır."

Ağıt filminin yayından kaldırılması, bir siredir TRT programında yapılan benzeri değişikliklerin bir devamıydı. İkinci Dünya Savaşı'nda Nazi katliamı konu eden "Holocaust" dizisi de geçitli haftalarda yayından kaldırıldı.

Benzer bir olay TRT-2'de Cuma günleri saat 20.00'de yayınlanan "Başlangıcından bu yana insanlık" adlı diziyi ilişkin. MHP yanlısı "Devlet" dergisi bu program hakkında Mart sayısında çok şiddetli bir eleştiri yayınladı.

Dizinin üçüncü programı Darwin'in "evrim kuramı"na ayrılmıştı. Devlet Dergisi özellikle buna çok kızmıştı. Bu konuda Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Doç. Orhan Karmış'la bir söyleşi yaptı. Karmış, "Darwin'in bu konudaki varışlarını" ilmin kesinleşmiş neticeleri gibi genç dilmağazalara empoze etmeye çalışmak herhalde gerçekçi ilim anlayışı ve ıslahla bağdaştırılmaz" diyor. Bakalım Devlet ve Karmış 20 Nisan'da TV'de oynayacağı ilan edilen ve tıpatıp benzer bir olayı, evrim kuramını anlatan bir öğretimden başına ABD'de neler getirildiğini sergileyen "Inherit the Wind" filmine ne buyuracaklar?

Küçük burjuvaya dikkat

Şokran Kurdekul

Döneliğine, benbecilliğine, ikiyüzlülüğüne karşı, bir de cesareti var küçük burjuvanın: Tüm ahlak dışı hareketleri göze alması...

Şaka ediyorum. Yüzüstülüğün yarattığı cesaret, ancak burjuva toplumuna özgüdür.

Şimdi, yalnız İzmir'in değil Türkiye'nin belki Ortadoğu'nun en büyük holdinglerinden birinin babası, II. Dünya Savaşı yıllarında, kendi halinde bir küçük burjuvayken, boya ihtikarı suçundan tutuklanmayı göze alacak kadar cesaret sahibiydi.

Sınıf değiştirmeyi kafasına koyan küçük burjuva, yalnız sabteç değil, yalnız ikiyüzlü döneç değil, bu hastalıkları suç düzeyine çıkınca yalancılığı göze alacak düzeyde kurulu düzenin racunu ile uzlaşan adamdır.

Sadece bilimsel sosyalist kavga adamının karşısında kaygılanır, titrer ve korkuya kapılır küçük burjuva.

Tüm oyunbazlığı gün ışığına çıkacağı için.

Burjuva toplumunun temel felsefesi "mülkiyet kurumu" nun şatafatıyla koşullandığı için.

Tek sılabı yalan, karaçalma, arkadan vurma.. Arkadan vurma, yalan, karaçalmadır.

Büyük romancı İlye Ehrenburg, Dipten Gelen Dalga'da, ancak kendi düzeyindeki yazarlara özgü ustalıklı kahramanlarından Nivelle'in kişiliğinde somutluyor küçük burjuva tipini.

Türkiye boğulduğunu (II. cilt, s. 748) algılamasına karşın, aynada yüzünü görmekten utanmasına karşın, hediyelik mangalarda küllü bürkmezlere özgü kaç çeşit maskeyi yüzüne geçirip yaşam sahnesine çıkan tutsaklaşmışlık simgelerini somutluyor ha somutluyor.

Yaşamda da, sınıf savaşımı hızlandıkça nasıl da maskeleri düşüyor böylelerinin. Nasıl da ancak kanalizasyonlarda bulunan fareler gibi birbirleriyle koklaşıyorlar.

Gorkl, bizim Gorkl diyor ki böyleleri için.

"Küçük burjuvaların ideolojisi ve ahlakı kolektifçiliğe doğru yönelen insan azminin ve aklının elini kolunu iyice bağlamaya çalışır." (Küçük Burjuva İdeolojisi, s. 19)

Özellikle 1930'lardan sonra ülkemizde de ilgili lilye pazara çıkan bu katmanın en şaşmaz ayrıca:

BİR, her dönemin adamı olması, öğretmeye dayalı ilkelere dışında da olsa gerçekte sömüren ve sömürülen -demek ki birleşmemiş- ülkelerin en küçük bireyleridir.

İki, sosyalist savaşım tarihinin düşünce ve eylemde öncü kişilerine musallat olması, onları bulundukları tarihsel koşullardan soyutlayarak, daha sonraki kuşakların kafalarını bölme aracı olarak kullanmaya çalışmasıdır.

Biliyoruz. Akla inandıktan korktuğundan bilim de sanat da yalnız sömürü aracıdır burjuvaz için. Bu yolda av köpekliği görevini yüklenir küçük burjuvaz onun. Birlikte her evrenin kendine özgü koşullarına göre demağojiler yaratarak, kişilerle ilkelere

birbirine karşıtarak ilkelere gücünü "deforme" etmeye çalışırlar.

Burjuvazı yıllardır felsefe, ekonomide, tarihte, toplumbilimde, sanatta, menepoz dönemine girdiğini bilmeyen hastalıklı kocamışlar gibi, şey hıpa alarak küçük burjuvayı yatağında tutmaya çalışırken, özellikle tarih bilincimizi yıkamaya çalışıyor.

Her ülkede ve biçim ülkemizde.

Paul Valery, onların Valery'si diyor ki:

"Tarih zeka kimyasının ortaya attığı en tehlikeli üründür."

Burjuvazı suçlarının aydınlığa çıkacağı korkusu ile korkar tarihten.

Yozlaşması, tükenmesi, cinayetleri, kendiliğinde erimesi tarihe sergilenir ve kanıtlanır çünkü.

Tarih belgedir. Ama belgeye dayanarak aklın gerçeği aydınlığa çıkarmasıdır. Ve yargıdır.

Görevimiz bugünkü gündemin yükümlü olduğu sorumlulukları yerine getirirken tarih bilincimizi o-ıuş-tur-mak-ur.

Bu gerçeğe dayanarak okurlarıma yazılı birkaç soru yöneltiyorum:

Geçen hafta bu işitunlarda çıkan "Nazım Hikmet'in Sahne Dostları" adlı yazıma aldığım büyük ustanın mektubunu okudunuz mu?

Yorumunuz nedir?

Bana yazmayı düşünmüyor musunuz?

çocuklara yaşama hakkı

Birleşmiş Milletler 1979'u "Çocuk Yılı" ilan etmiştir.

Çocuklar istençleri (iradeleri) dışında da olsa gerçekte sömüren ve sömürülen -demek ki birleşmemiş- ülkelerin en küçük bireyleridir.

Uzmanlar emperyalizmin sömürü alanında kalan ülkelerde hergün doğan 27 bin çocuktan 7 bininin birinci yaşlarında öldüğünü saptamışlar.

Hiçbir sorumlulukları ve suçları olmadığı halde, ana-babalarıyla birlikte milyonlarca çocuk gecekondularda yaşamak zorunda kalıyor dünyada. 250 milyon çocuk, AÇ, beslenme, bakıma, ilaca, sağlık evlerine muhtaç.

Ülkemizde, çocuklarımızın ölümü oranı korkunç. İstan-

bul Tabip Odası'nın saptamalarına göre iki ölümden biri 1 ile 4 yaşındaki çocukların payına düşüyor.

1974'te yapılan araştırmalara göre Marmara ve Ege'de yüzde 31, Karadeniz'de yüzde 61, İç Anadolu'da yüzde 25, Akdeniz'de yüzde 31, Doğu Anadolu'da yüzde 34 çocuk beslenme yetersizliğinden dolayı hastadır.

Bu kısa açıklamalar şu gerçeği vurguluyor bize.

Kimi çocuklar hiçbir sorumlulukları olmadıkları halde ana-babalarının sınıfsal durumuna bağlı olarak doğdukları gündün itibaren ölüm tehdidi altındadırlar.

Kimileri ise, ana-babalarının sınıfsal konularından ötürü, mutlu azınlığın bireyleri durumuna gelmektedir. İster istemez yatan sınıfı, işçi sınıfını sömüren ana-babalarının sorumluluğuna katılmış olmaktadır.

Sorunu daha somut bir anlatımla ortaya koyalım.

Çocuk, orta çağda, daha doğduğu gün derebeyi, prens, prensesi ya da serf olarak kabul ediliyordu. Çağımızda ise ya holdinglerin, parabenlerin ya da proletaryanın çocukları olarak dünyaya gelmektedirler.

Anayasa, ayrıcalıkları değerlendirdiği için, devlete görevler yüklemiştir.

Devlet, özellikle kırsal kesimde ve metropollerin yüzbinlik dev köyleri sayılabilecek gecekonda kesimlerinde yaşayan çocuklara sağlık ve eğitim koşullarına ilişkin gereksinimlerini karşılayacak köklü önlemler almak zorundadır.

Uyari dönemi çoktan geçmiştir.

Savaşım dönemi içindeyiz. Siyasal iktidarları dümen suyuna alan kapital, çocuklarımızı daha okul öncesi yaşlarda koşullarına çeşitli olanaklarını elinde tutmaktadır.

Bankalar çocuk dergileri çıkarıyor.

Bankalar neden çocuk dergileri çıkarıyor? Neden kitapçılık, büyük basın tröstlerinin yan kuruluşu haline geldi?

Devletin televizyonu kapitalizmin reklam organı mıdır, değil midir?

Çocuklarımızın yaşama haklarını bu toplumsal koşullardan soyutlayamayız.

Ama dikkat edelim.

Savaşım inadımızdan, öğretmeye bağlılığımızdan, tarihimiz ve kültür mirasımıza saygımızdan, örgütlenmenin her aşamasındaki direncimizden, yani kendi yaşam koşullarımızdan da soyutlayamayız.

Kooperatifçilik Hareketi Sınıf Mücadelesindeki Yerini Almalıdır

NABI DİNÇER

Klasik metinler Türkiye'de kooperatifçiliği 1863'de kurulan memleket sandıkları ile başlatırlar. Bunun büyük bir yanlığı olduğunu kabul etmek gerekir. Ekonomisi emperyalist devletler tarafından parsellenmiş olan bir ülkede halk yığınlarının yararına olan bir akım başlatılamazdı; öte yandan bürokratik ve tepeden inmece bir yaklaşımla bir halk hareketinin gelişmesi olanağı yoktu. Memleket sandıklarının başına zengin kasaba beylerinin getirilmesi de bu hareketin orta ve zengin köylülüğe yönelik olduğunu gösteriyordu.

Bu ve bunu izleyen tüm deneyimler, tümüyle atarkeil ve tepeden inmece girişimlerdi. Bunların altında Türkiye'de köyleri ulusal pazara açma, yani kapitalistleştirme girişimleri yatıyordu. Bu ve benzeri çabalar köylülüğün giderek topraksızlaşmasına, işletmelerin parçalanarak parmakları arasından kaymasına engel olamadı. Yani Tarım Kredi Kooperatiflerinin verdiği kredi yoksul köylüyü daha yoksul, zengini daha zengin kılma konusunda bir araç olmadan ileri gidemedi.

Örneğin topraksız köylü oranı 1950'de yüzde 14,3, 1968'de yüzde 17,52 iken 1973'de yüzde 21,8'e yükselmiş bulunmaktadır. Öte yandan 1-50 dönüm arasındaki küçük işletmeler 1963'de yüzde 68 iken, 1970'de yüzde 75'e varmıştır. Görülüyor ki Türkiye köyünde tarım kredi kooperatifleri aracılığıyla yayılmak istenen kooperatifçilik modeli köylülüğün yoksullaşmasına engel olamamış, belki de bu süreci hızlandırmıştır. Çünkü kredi kullanımı çok adaletsiz bir temele oturtulmuştur. Böyle bir toprak dağılımı karşısında başka türlü de olamazdı. 1950 yılında net tarım kredisi, toplam kredi hacmi içinde yüzde 38 iken, 1955 yılında yüzde 36, 1960 yılında yüzde 30, 1975'de yüzde 33 olmuştur. (İcen Börtüçene, "Köylülüğün Farklaşması Üzerine.") Bu kredi hacmi içinde Ege, Karadeniz, Akdeniz, Orta Kuzey Anadolu önemli bir yer tut-

maktadır.

Bu konuda ilgi çekici bir olgu T.C. Ziraat Bankası'nın 1975 yılında dağıttığı 11 milyar tarım kredisinin yüzde üçünün, Banka'dan kredi alanların yüzde 89'una dağıldığı halde, çiftçilerin yüzde 11'inin tarım kredilerinin yüzde 47'sini almış olmasıdır. Bunun yanısıra bazı işletmeler Ziraat Bankası kredisinden hiç yararlandırılmamıştır. Bundan yüzde 79'u 100 dönümden küçük işletmelerde oluşmaktadır. Bu araştırmanın çok önemli bir başka bulgusu tanımdaki kredi kaynaklarının yüzde 44'ünün örgütlü, yüzde 56'sının örgütlenmemiş kredi kaynaklarından sağlanmış olmasıdır.

Bu durum, Türkiye tarımında bazı grupların kredi bakımından yeterli bir biçimde donatıldığı halde büyük grupların yetersiz kredi aldığı ya da hiç kredi almadığını göstermektedir.

Bu dengesizlik Türkiye tarımının diğer faaliyet alanlarına yansımıştır. Yansıması da doğaldır.

Örneğin traktörde şöyle bir durumla karşılaşmıştır.

1-20 dönüm büyüklüğündeki işletmelerin yüzde 31,05'i, 21-50 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 45,94'ü, 51-100 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 53,92'si, 101-200 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 74,14'ü, 201-500 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 94,02'si 501'den büyük işletmelerin yüzde 86,30'u traktörle işlenmektedir. (Türkiye Tarımında Yapısal Değişme, Teknoloji ve Toprak Bölüşümü, DPT. 140-141). Burada en büyük işletme grubunda traktörle işleme oranı en küçük işletme grubuna oranla yüzde 280 oranındadır. Yani en büyük işletme grubu en küçük işletme grubuna oranla 2,8 kez daha şanslıdır.

Bu olguyu bölgeler açısından inceleyerek dengesizliğin bu kez bölgeler arası alanı da kapsadığını, böylelikle daha da karmaşık bir durum kazandığını görürüz.

Bu alanda çarpıcı bir örnek verebilmek için traktör kulla-

nımı bakımından en şanslı ve en şanssız bölgeleri karşılaştıralım. Bunun için bölgelerin ortalama traktör kullanma oranlarına göz atalım. Ortalama olarak Orta Anadolu'da işletmele-

rin yüzde 56,54'ü, Karadeniz'de, yüzde 17,23'ü, Ege ve Marmara'da yüzde 52,85'i, Akdeniz Bölgesinde yüzde 46,88'i, Doğu Anadolu Bölgesi'nde yüzde 39,30'unda traktör kullanılmaktadır. Kuzey Anadolu Bölgesinde 1-20 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 6,91'i 21-50 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 19,12'si, 51-100 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 32,04'ü, 101-200 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 78,79'u, 201-500 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 89,98'i traktör kullanmaktadır. Bu alanda en yüksek ortalama ya sahip İç Anadolu'da 1-20 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 39,94'ü, 21-50 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 54,68'i, 51-100 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 56,39'u 101-200 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 71,08'i, 201-500 dönüm arasındaki işletmelerin yüzde 87,55'i, 500 dönümden büyük işletmelerin yüzde 99,97'si traktör kullanmaktadır.

Öte yandan bu iki bölgenin üst gruplarınabakıldığı zaman arada hemen hemen hiç fark olmadığı görülmektedir. Yani üst gruplarda gereksinim duyurulmuş olmasına karşın alt gruplarda büyük farklılıklar ve duyurulmuş kapasiteler kendini ortaya koymaktadır. Bu oranlar Türkiye'nin öteki alanlarda olduğu gibi büyük bir dengesizlik içinde geliştiğini göstermektedir.

Buna göre Türkiye'de ta-

key entegrasyon yolu ile tarımsal sanayie el atan teknelci sermayeden gelmektedir. Salçadan cuntaya kadar çok çeşitli tarımsal sanayi dallarına el atan teknelci sermaye bu alanlarda tek tük ve dağınık bir şekilde kurulmuş teknik ve finansal yetenekten büyük ölçüde yoksun küçük işletmeleri - bunların büyük bir oranı kooperatiflerdir - bir Gargantua iştahası ile gövdeye indirmektedir.

Bunların yıkıntıları üzerinde imparatorluğunu kuran teknelci sermaye gerek üreticiye - bunlar arasında zengi köylüleri bile koyabiliriz - , gerek tüketiciye fiyat dayatmakta, uzun süreli yükümlülüklerle üreticiyi avucuna aldıktan sonra tüketiciye istediği fiyatı kabul ettirmekte, direnç durumunda üretimi keserek tüketiciyi cendere içine sokmakta, piyasadaki "yok"lar listesini kabartmaktadır. Teknelci sermaye, bu uğraşı karşısına çıkan politik organları da dinlememekte, onlarla savaşıma girmekte, hükümetleri devirme tehdidi savurmaktadır.

Bu durum karşısında plan ve tutarlılıktan yoksun, teknik ve yönetsel liderliğe sahip bulunmayan bir ekonomizm çabasının kooperatiflere hiç bir yarar sağlayamayacağı açıktır.

İşçi ve köylülerin emeğini, halkın alın terini temsil eden bütün sınıfsal savaşım örgütleri gibi Köy-Koop'da aynı zamanda kısa ve uzun süreli politik amaçlara da yönelmek zorundadır. Köy-Koop ekonomik ve politik savaşımını aynı perspektifinde kısa ve uzun süreli amaçlara bağlı bir biçimde ve işçi sınıfının ve köylülerin örgütleriyle bağdaşık olarak yürütmek zorundadır.

Pratik çözüm yollarına bağlanıp olayların sürüklediği yöne yelken açmak Köy-Koop gibi küçük ve orta çiftçilerin umudu durumuna gelmiş olan bir kuruluşun gelişmesine karşı büyük bir engel olabilir.

rımsal alanda kredi ve teknolojik gelişme olgusu, kooperatiflerin varolma olgusuna karşın çok büyük dengesizlikler sergilemektedir. O halde kooperatifler kalkınmada "denge ögesi" olarak varışılın görevlerini yerine getirememişler, bölgesel ve işletme grupları açısından kapatılması olanak dışı uçurumlara neden olma öteki etmenlerin yanında yerlerini almışlardır.

Öte yandan kooperatif pazarlama çalışmalarının aracı ortadan kaldırmadığı, aracının hemen bütün dağıtım şebekesi içinde yaraldığını söylemek olanaklıdır. Bazı durumlarda kooperatifler bir tür aracının elinden kurtulup bir başkasına teslim oluyorlar. Örneğin ayakkabıcılık kooperatiflerinde doğrudan doğruya imalatçıların ilişki kuran ve böylece aracı ortadan kaldıran kooperatifler, malların pazarlanmasında yeterince örgütlenemedikleri için mamul aracına teslim olmaktadır. Bunun yanında özellikle Mersin'de komşusunun malını ucuz kapatarak kooperatife veren ve bu şekilde bir başka üreticinin gelirinin düşmesine neden olan üreticiler, kooperatif ortakları vardır. Aracılık çok çeşitli biçimler altında kendisini göstermektedir. Aracının ortadan kaldırılması bir yanda devlet desteği, bir yandan gerçek demokratik kooperatifçiliğin yaşama geçirilmesiyle olanak içine girebilir.

Fakat asıl büyük tehlike di-